REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia.
BRAŞOV, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAŢIUNE în Braşov şi la următórele Birourĭ de anunciurĭ:
În Viena: M. Dukes Nachf. Nox. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. În Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr.
— Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Duminecă 41)

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-rii de *Duminecă 2 fl.* pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare Tĕrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 224.—Anul LXIII. Braşov, Duminecă 8 (21) Octomvrie. 1900.

Pentru cărturarii dela sate.

Inainte cu câte-va ḑile publicarăm în colónele „Gazetei“ o corespondenţă dela un preot din Câmpiă, care ne istorisise o păţaniă a sa, ce ar fi bine, credem, sĕ o scie cât mai mulţĭ Românĭ, ér preoţii mai ales sĕ o ia de esemplu şi învĕţătură.

Se întêmplase adecă pe la inceputul primăverei acestui an, că zelosul preot din comuna, în care slujesce, isbuti după marĭ trude sĕ înfiinţeze pentru credincioşii sĕi o societate de cumpĕtare, care la început mergea minunat, aşa că două lunĭ şi jumĕtate, picior de Român n'a mai călcat în cârciumele jidanilor din acea comună.

Dér ce sĕ veḑĭ, după două lunĭ şi jumĕtate alunecă dintre cei mai slabĭ de ânger aḑĭ unul, mâne altul, poimâne al treilea şi aşa mai departe până ce mulţĭ ajunseră érăşĭ în braţele aceluiaşĭ satana, în ale căruia lanţurĭ robiseră şi mai înainte şi care nu era altul, decât alcoholul, séu spirtul cu fabricatele sale, — ér cei ce împingeau pe nenorociţĭ în ghiarele acelui satană erau Jidanii cu cârciumele lor din sat.

Jidanii simţiră adecă, că prin înfiinţarea reuniunei de cumpătare a devenit aprópe imposibilă esistenţa lor în acea comună şi de aceea au început cu orĭ-ce preţ sĕ ademenéscă pe ómenĭ când cu ameninţărĭ, când cu cumpărarea de suflete, dându-le „în cinste“ vinars şi încă din cel mai bun.

Póte şĭ-ar fi ajuns Jidanii scopul, décă preotul cetind o carte n'ar fi dat acolo de-un paragraf de lege (§ 74, art. 40—1879), în care se spune anumit, că cârciumele trebue sĕ stea închise Duminecile de diminéţa până séra după înserat.

Preotul profită de acest paragraf şi pe basa lui cerù în mod oficios printr'o hârtiă scrisă românesce dela fisolgăbirĕul cercului, ca acesta sĕ facă a-se ţiné închise cârciumele din comuna sa. Fisolgăbirĕul însĕ înapoiază preotului hârtia cerĕnd a i-o trimite pe unguresce.

Acum preotul ce face? Sciind, că prin §. 12, articulul de lege 44 din 1868 li-se garantéză oficiilor parochiale dreptul de-a puté corespunde cu oficiile civile ale statului în limba oficiósă a bisericilor, ce ele represintă şi că nu oficiile parochiale sunt datóre la cas de trebuinţă pentru funcţionarii publicĭ de a traduce pe limba maghiară, ci înşi-şĭ ei sunt datorĭ a-şĭ ţiné tâlmacĭ — se folosesce de acel paragraf şi înaintéză la vice-şpanul, tot în limba română, un protest cerĕnd ca de o parte pe fisolgăbirĕu sĕ-l facă acunósce amintitul paragraf, ér de altă parte sĕ se respecte legea din 1879 prin care se opresce la sate vêndarea de beuturĭ spirtuóse Duminecile şi în sĕrbătorĭ.

După tóte acestea preotul din cestiune a dobêndit, că în luna lui Septemvrie a. c. sosi la primăria comunală din acea comună ordinul dela fisolgăbirĕu, ca acolo cârciumile în Dumnecĭ trebue sĕ stea închise, ér limba română a fost respectată nu numai din partea fisolgăbirĕului, ci chiar şi din partea vice-şpanului.

Étă o învingere, care Românii ar puté şi ar trebui s'o facă la tóte ocasiunile. Preotul pe care l'am amintit aicĭ ca esemplu, cel puţin în parte şĭ-a ajuns scopul, de-a face pe popor ca măcar în ḑile de Dumineci şi sĕrbătorĭ sĕ nu mai pótă sta în cârciume, ér de altă parte, — ceea ce e mai frumos, — a sciut sĕ-şĭ valoreze cu demnitate dreptul sĕu de limbă.

E trist, e cât se póte de trist, că preoţii noştri, întocmai ca şi mulţĭ dintre ceilalţĭ Românĭ cărturarĭ, carĭ trăesc în mijlocul poporului, orĭ că din laşitate nu-şĭ eluptă şi nicĭ nu-şĭ manifestă drepturile mai ales chiar atuncĭ când e vorba de dreptul de limbă, care este pentru noi Românii cel mai scump între tóte drepturile, séu că indiferentismul şi negligenţa faţă de interesele lor proprii îĭ face sĕ nu mai cetéscă nimic, sĕ nu aibă la casa lor un singur ḑiar naţional român, care sĕ-l mai treḑéscă din somnul în care petrece şi sĕ scie în ce lume este; nu are în casa lui măcar o bibliotecă cât de mică cu cărţĭ cevaşĭ mai de daĭ Dómne, din carĭ sĕ-şĭ mai lumineze creerii, carĭ póte s'au întunecat şi mucedit mult de când a părăsit uşile şcólei.

Cu asemenĭ ómenĭ cu greu se póte folosi unui popor ca al nostru, căcĭ nicĭ ei pe ei nu se pot ajutora, necum sĕ fiă — cum s'ar cuveni unor adevĕraţĭ cărturarĭ — apostolĭ harnicĭ şi luminaţĭ în mijlocul bietei ţĕrănimĭ, a cărei inimă arde de dorul poveţelor bune şi sănĕtóse.

Până când acest rĕu nu se va schimba spre bine şi până când preoţimea şi toţĭ cărturarii noştri nu se vor interesa mai mult de luminarea lor seriósă şi adevĕrată, noi nu vom puté ajunge la un adevĕrat progres şi emancipare.

Revista politică.

Sĕptĕmâna acésta au fost la ordinea ḑilei în ḑiaristica şovinistă maghiară înţelepţiĭ Sĕcui din comitatul Treiscaune. Cu bucuriă nespus de mare au înregistrat tóte gazetele jidano-maghiare scirea, că Sĕcuii din Treiscaune, întruniţĭ în congregaţiă comitatensă la Sepsi-St.-Georgiŭ, au hotărît sĕ trimită dietei ungurescĭ o adresă, în care sĕ céră *înlocuirea legii de naţionalitate* din 1868 prin o lege, în care *tóte autorităţile administrative din ţéră sĕ fiă obligate a-se folosi numai de limba maghiară.* Sĕcuii din Treiscaune au nimerit prin acésta cuiul în cap şi au esprimat arḑĕtórea dorinţă a şovinismului intolerant maghiar, care de nenumĕrate orĭ a cerut desfiinţarea legii naţionalităţilor, lege, care de când s'a adus la 1868 a fost destinată peirei de creatorii ei. Marĭ laude le-au adus Sĕcuilor pentru acéstă ispravă foile ungurescĭ, i-au ridicat în slavă şi i-au presentat lumii maghiare, ca pe cei mai sincerĭ representanţĭ ai politicei naţionale maghiare. Aşa o fi. Decât că isprava secuéscă n'are nicĭ o valóre, dat fiind, că deja cu ḑecĭ de anĭ înainte legea de naţionalitate a fost ca şi desfiinţată prin ḑecile şi sutele de ucasurĭ ministeriale, carĭ decretau predomnirea absolută a limbei maghiare asupra limbilor aşa poreclite „strĕine“. Un lucru însĕ tot uşĭ au isprăvit înţelepţii din Treiscaune: au dat adecă sĕ cunóscem, că Ungurii au ajuns aşa de departe cu şovinismul lor, încât vor sĕ ştérgă din cartea legilor, ce le-au făurit tot ei, chiar şi urma acelor dispositiunĭ legislatorice, carĭ fac amintire despre esistenţa naţiunilor nemaghiare în acest stat. Pot s'o fac, dér de ar trăi şi serba încă ḑece milenii, nu vor puté sĕ stingă de pe faţa acestui pămênt viaţa naţiunilor nemaghiare, carĭ vor trăi ca naţiunĭ cu limba şi obiceiurile lor naţionale în ciuda tuturor svîrcolirilor neputinciόse de felul celor dela Sepsi-St.-Georgiŭ.

*

In Austria continuă *mişcarea electorală*. Marii proprietarĭ din Tirol, atât cei din partida catolică, cât şi cei din partida liberală au încheiat între sine un compromis. In Viena s'a ţinut ḑilele aceste o conferenţă confidenţială a partidei poporale catolice, în care s'a vorbit despre situaţia politică.

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Dorobanţul.

Strecuraţĭ prin plumbĭ şi săbiĭ
dorobanţiĭ drum deschid,
Inimoşĭ s'asvîrl prin şanţurĭ
şi de-avalma sar pe zid.

Şi era prin şanţ perire
şi vĕzduhul tremura,
Ér dincolo, prin redută,
mórtea cea de vecĭ era.

Tropot de picióre multe,
fum şi abur ca 'ntr'un iad,
Vuet cum îl fac prin baltă
cei ce-alunecă şi cad.

Dér roiaŭ mereu flăcăiĭ
rĕsăriţĭ ca din pămênt,
Valurĭ ce 'necau reduta,
scufundându-se 'n mormênt.

Unul singur în roirea
de vitejĭ, un dorobanţ,
Zăbovea trudit pe-o scară,
rĕsărit şi el din şanţ.

Apucase strîns c'o mână
parapetul ca 'n asalt,
Dér era prea slab pe semne,
zidul lunecos şi 'nalt.

Cei sosiţĭ cu scărĭ, în juru-i
îşĭ făceau în grabă rost
Şi treceau, urmându-i alţiĭ,
ér el tot pe unde-a fost.

Ét'un căpitan, din urmă,
aducĕnd în foc pe-ai lui
Dă de el. „Cu sîrg băete!
„Ce 'ntârḑiĭ de nu te sui?“

El abia-şĭ întórce capul:
„N'am putere sĕ mĕ urc.
„Mĕ trudesc cu stânga numai!
„Bată-l Dumneḑeu de Turc!“

„Ţiĭ în sîn, se vede drépta!
„Pune drépta! N'o ţinea—“
„Çum n'aş pune-o, şi-i sub scară!
„Uite-o jos, şi calcĭ pe ea“.

Şi-ajutându-i căpitanul
el se naltă 'ncet, încet,
Dă un chiot şi se 'naltă,
rĕsărind pe parapet

Vede jos încăerarea
luptătorilor voinicĭ
Un amestec orb ca 'n cuibul
rĕscolitelor furnicĭ.

El înaltă 'n vênt chipiul,
strig'un nume drag şi sfânt
Şi-apoi sare de pe zidurĭ,
în redută, şi 'n mormênt.

Ea era pământ al nostru,
smuls din sufletul turcesc
Şi voia şi el sĕ móră —
pe pămĕntul romănesc!

(„Alb.“) **G. Coşbuc.**

De când trăesce cânele rĕu cu mâţa.

(Legendă.)

Ci-că întêmplarea asta e de pe la începutul lumei. Cei doi copiĭ ai strămoşilor noştri, după-ce Dumneḑeu sfântul le dete dar îmbelşugat în seminţele şi fructele pămêntului şi spor mare în vite şi în oi, se sfătuiră, ca drept mulţămită sĕ-i aducă jertfe de laudă.

Avel, care era păstor de oi, aduse jertfă pe altarul ridicat de el, cei mai graşĭ miei; fratele lui însĕ, Cain, care sgârcit de scump ce era, nicĭ el însu-şĭ nu mânca sĕ se sature, jertfi din cele mai slabe seminţe şi fructe ale pămĕntului, deşi ca plugar, ce era, îşĭ avea tóte pivniţile pline de grâu roşiŭ ca aurul şi de póme bune şi gustóse.

Primind Dumneḑeu numai jertfa lui Avel, Cain se mâniă foc şi-şĭ puse în gând, ca sĕ omóre pe fratele sĕu.

Tómna, când frunḑele picau din pomĭ, cu vorbe ademenitóre îl înşelă afară la câmp şi aicĭ cu o măciucă, ce avea la el, aşa îl lovi în céfă, încât bietul Avel nicĭ când nu ḑise, ci cum ai bate în palme îşĭ dete sufletul.

Intr'aceste Dumneḑeu strigă către Cain: „Unde-i Avel, fratele tĕu?“

Cain rĕspunse: „Nu sciu, Dómne, că nu umblăm la-olaltă, că el e păstor, ér eu lucrător de pămĕnt“.

Mişcarea în sînul fraţilor noştri di *Bucovina* încă e mare. Majoritatea alegĕtorilor românĭ s'a grupat în jurul conducĕtorilor partidului popora naţional, care a candidat pe cunoscuţii luptătorĭ Dr. G. Popovicĭ şi Br. Eudoxiu Hormuzachi ca deputaţĭ în viitorul parlament central din Viena. In numeróse districte s'au ţinut adunărĭ electorale, în care participanţii s'au declarat solidarĭ cu partidul poporal naţional şi s'au ales comitete districtuale, în carĭ îşĭ au representanţĭ fiă-care comună românéscă.

*

Privitor la *conflictul româno-bulgar* „Politische Corr." din Viena a publicat o notă a guvernului din Sofia adresată agentului diplomatic român din capitala bulgară. In nota acésta ministrul bulgar de esterne face cunoscut, că judecarea afacerei Ciolacoff-Vlaradcioff se va face în ḑiua de 18 Octomvrie înaintea tribunalului din Sofia, ér afacerea Murdjev va urma îndată după acésta. Nota ḑice, că justiţia bulgară îşĭ va împlini şi mai departe datoria şi în celelalte afacerĭ, îndată-ce va primi din partea autorităţilor române dovedile despre vinovăţia persónelor, carĭ trăesc în Bulgaria şi sunt denunţate de complicitate în asasinarea lui Mihăileanu.

*

In cercurile politice din *Germania* a produs óre-care sensaţiă *dimisiunea cancelarului Hohenlohe* şi inlocuirea lui cu contele de *Bülow*, care a fost numit cancelar imperial, ministru-preşedinte prusian şi ministru al afacerilor esterne. Ḑiarele oficióse germane ḑic, că demisiunea lui Hohenlohe nu trebue sĕ se reducă decât la motive de sănĕtate; sunt însĕ foi, carĭ spun, că retragerea fostului cancelar a urmat din motive politice.

*

Situaţia în *China* nu s'a îmbunătăţit, cu tóte silinţele ce-şĭ dau puterile de a determina pe Chinesĭ pentru pace. Mare consternaţiă a produs în diplomaţiă scirea, că acel edict al împĕratului Chinei, prin care ordona pedepsirea vinovaţilor, nu este decât o falsificaţiă cu scop de a împiedeca înaintarea trupelor aliate spre centrul imperiului. Inafară de acésta dă mult de gândit diplomaţiei faptul, că în multe din provinciile imperiului se observă din nou o mare mişcare revoluţionară şi Boxerii încep a-se organisa érăşĭ.

Comandantul suprem Waldersee a sosit în Peking, unde a fost primit cu pompă militară. El a fost condus în palatul vĕduvei împĕrătese, care scim că şi-a strămutat reşedinţa într'un oraş din interiorul Chinei, pe care îl fortifică şi vré sĕ-l proclame de noua capitală.

Congresul naţional-bisericesc în Sibiiu.

Vom recapitula aicĭ pe scurt pentru cetitorii numĕrului nostru de Dumineca cele ce s'au petrecut şi desbătut în sesiunea ordinară a Congresului naţional-bisericesc gr. or., care s'a deschis Dumineca trecută în Sibiiu.

Deschiderii congresului i-a precedat un serviciu divin, la care a pontificat însuşĭ I. P. S. Sa Metropolitul *Meţianu*. Scurt timp după acésta s'a făcut deschiderea printr'o vorbire a I. P. S. Sale, în care mai întâiŭ arătă cât de mare îi este bucuria vĕdĕndu-se înconjurat de representanţii clerului şi ai poporului cu care împreună vré sĕ lucreze la binele vremelnic şi veşnic al credincioşilor şi cum bucuria acésta o mai măresce şi împrejurarea, că acesta este primul congres naţional-bisericesc ordinar pe care are fericirea de a-l conduce. Accentuéză apoi archiereul, că dragostea cu care l'a distins biserica ridicându-l la cea mai înaltă treptă ierarchică tot prin dragoste voesce a-o rĕsplăti, conlucrând şi în viitor în tóte ḑilele vieţii sale cu credincioşii sĕi la întărirea sfintelor aşeḑăminte. Face după acésta o reprivire asupra istoriei bisericescĭ din prima jumĕtate a vécului trecut şi până aḑĭ şi după-ce descrie sórtea durerósă de atuncĭ a bisericei, vine a arăta starea ei mult mai îmbucurătóre de aḑĭ, ceea-ce are sĕ se atribue în primul rînd puterei celei marĭ de viaţă a bisericei. Multe încercărĭ a îndurat în trecut, dér pe tóte le-a învins şi la acésta învingere a contribuit în mare parte tăria convingerei fericiţilor părinţĭ. Sĕ nu uităm, dise I. P. S. Sa, că timpurile şi evenimentele ne pot lipsi de multe lucrurĭ materiale, nu este însĕ putere, care sĕ ne pótă lipsi de biserica străbună, décă vom ţiné cu tăria la acéstă moştenire strămoşéscă. Drept aceea apeléză la toţĭ sĕ se grupeze în jurul acestui aşeḑĕmênt dumnedeesc, sĕ-şĭ arate prin fapte alipirea de biserică şi atuncĭ se vor realisa speranţele la un viitor mai bun. Declară apoi sesiunea Congresului de deschisă.

In şedinţa II-a de Lunĭ s'au verificat deputaţii congresualĭ; s'au ales biuroul şi diferitele comisiunĭ.

In şedinţa III de Marţĭ deputatul Parteniu *Cosma* face o interesantă interpelaţiă relativ la renta bisericei Sf. Nicolae din Braşov. Interpelantul, plecând din punctul de vedere, că capitalul şcólelor române din Braşov fiind depus la guvernul din Budapesta, modul acesta de administrare jicnesce autonomia bisericei. Făcû istoricul cestiunei şi la fine adreséză presidiului următórele întrebărĭ: Adevĕrat e, că statul român a depus la guvernul maghiar în deposit 960 mii lei, capital ce datoréză şcólelor din Braşov? Adevĕrat e, că din acéstă sumă s'a făcut o fundaţiă? Cine a înfiinţat fundaţia? Aprobată este ea de consistorul archidiecesan? Trebue, ca biserica Sf. Nicolae din Braşov sĕ dea guvernului din Pesta socotelĭ anuale regulate? Invoitu-s'a biserica cu acésta? Comunicat'a guvernul ungar textul convenţiei internaţionale cu consistorul, şi décă da, cum este acela?

I. P. S. Sa Metropolitul cere timp pentru a rĕspunde în merit acestei interpelărĭ.

In şedinţa IV de Miercurĭ se cetesce raportul comisiei bisericescĭ. Cu ocasiunea acésta se aduce în discusiune plângerea înaintată de preoţii militarĭ şi se primesce propunerea comisiunei, ca consistorul metropolitan sĕ stărue pentru vindecarea relelor.

Comisia *organisătóre* prin referentul ei Aug. Hamsea raportéză despre arondarea protopresbiteratelor şi propune, ca protopopiatele *Avrig* şi *Geoagiu* sĕ se desfiinţeze la timpul sĕu, ér protopopiatele *Cetatea-de-piatră* şi *Solnoc* sĕ se contopéscă şi sĕ se creeze un nou protopopiat cu sediul în *Hunedóra*.

Comisia *scolară* prin referentul ei Dr. D. P. Barcian raportéză asupra grădinilor şcolare şi a progresului economic în şcóle, apoi asupra cualificaţiunei învĕţătorilor şi asupra planului de învĕţămênt.

Joi în şedinţa a V-a se face o interesantă discuţiune asupra înfiinţării a trei eparchii nouĕ cu centrele în *Clujiŭ, Oradea-mare* şi *Timişóra*. Comisiunea, care raportéză asupra acestei cestiunĭ aprobă conclusul consistorului metropolitan, de a-se interesa de realisarea ei reclamată de interese bisericescĭ mai înalte.

A luat cuvântul între alţii şi veteranul Vincenţiu *Babeş*, care espunêndu-şĭ părerile în privinţa acésta, ḑise, că de va fi unire şi solidaritate, dorinţa acésta se va realisa.

Propunerea comisiunei a fost primită cu unanimitate.

Despre desbaterile ulterióre raportorul nostru ne scrie următórele:

Sibiiu, 6 Octomvrie v.

(Raport special al „Gaz. Trans.")

Şedinţa VI.

Preşed. Exelenţa Sa archiepiscopul.

Notarul şedinţei premergĕtóre, Ioan Rusu Şirianul, cetesce protocolul. După cetirea protocolului sĕ manifestă o generală aversiune faţă de redactarea acelua. In contra redactării protocolului vorbesc deputaţii: *Cosma, Barcian, Boiu* şi *Mangra*, carĭ escepţionéză protocolul, atât ca *formă* cât şi ca *fond*.

In urma acésta protocolul nu se autentică, ci se transpune biroului spre nouă redactare, corĕspunḑĕtóre adevĕrului. —

Comisiunea organisătóre.

Referentul Aug. *Hamsea* raportéză în cestiunea *ajutorării protopresbiterilor* pentru despăgubirea lor — din motivul detragerii taxelor pentru licenţiile de cununiă. Eparchiile s'au îngrijit de ameliorarea lor, întru cât în archidiecesă li-s'a votat un ajutor de 500 fl; în diecesa Aradului de asemenea, ér în diecesa Caransebeşului pentru centre 300 fl., şi pentru cei dela sate câte 200 fl.

Sĕ ia la cunoscinţă.

In cestiunea dotaţiunei dela stat sĕ constată, că pentru archidiecesă s'au licuidat din partea statului 293 mii cor., pentru diecesa Aradului 160 mii, ér pentru Caransebeş 60 mii coróne.

Iscându-sĕ în sală un fum nesuferibil, şedinţa se suspendă, anunţându-sĕ cea proximă pe Vinerĭ la 10 óre a. m.

Şedinţa VII.

Preşed.: Archiepiscopul şi metropolitul, Ioan Meţianu.

Imediat după deschiderea şedinţei, preşedintele doresce sĕ rĕspundă la interpelaţia deputatului P. *Cosma* în cestiunea rentei bisericei dela Braşov. Rĕspunsul e aşteptat cu mare nerăbdare.

Rĕspunsul Metropolitului.

Mărit congres! Deşi după vederile mele, causa aşa numitei rente a bisericei Sf. Nicolae din Braşov, în care am fost interpelat din partea d-lui deputat Partenie Cosma, în stadiul ei actual, încă n'ar fi de competenţa congresului, ci a sinodului archidiecesan: totuşĭ din considerare la însemnătatea ei cea mare, cum şi din stima catră măritul congres, pe cât ajung informaţiunile mele îmĭ iau voie a da următorul rĕspuns:

Precum se scie, biserica Sf. Nicolae din Braşov încă din timpurĭ mai vechĭ primia dela statul român o *rentă anuală de 38.500 lei*, ca despăgubire pentru unele proprietăţĭ ocupate de acel stat, pe care renta a întrebuinţat'o la susţinerea şcólelor nóstre din Braşov până la 1897, când s'a sistat primirea ei, atât din partea guvernului nostru reg. ungar, cât şi din partea guvernului român.

In urma acelei sistărĭ, biserica Sf. Nicólae a intentat proces statului român, în decursul căruia iniţiându-se *pertractărĭ diplomatice între ambele guverne*, causa s'a conformat ast-fel:

Ca statul român sĕ despăgubéscă cu un capital de 962.500 lei plătibil într'o rentă perpetuă cu 4%, care sĕ se depună spre păstrare la cassa statului din Budapesta, de unde apoi biserica sĕ-şĭ priméscă interesele de 38.500 lei pe calea ministerului r. ung. de culte şi de instrucţiune publică, având despre întrebuinţarea lor a da aceluiaşĭ minister socotélă *pe calea consistorului*.

După-ce acéstă conformare *a fost acceptată şi de biserica Sf. Nicolae*, guvernul român a şi depus la cassa centrală din Budepesta renta perpetuă de 962.500 lei, ale

---

Cânele lui Avel, care urmărise pe stăpânul sĕu afară la câmp, cenua şi lătra lângă cadavru, căcĭ nisce prădalnicĭ de vulturĭ şi corbĭ orbiş se aruncau la el ca sĕ-l începă.

— „Lătratul cânelui fratelui tĕu şi sângele lui sleit pe pământ strigă în largul lumei, că tu l'ai omorît. Blăstĕmul meu déră peste tine în tóte ḑilele vieţii tale!"

Privind la câne, pe care îl află atât de credincios, ḑise unuia dintre îngerĭ: pentru credinţa şi alipirea lui, las ca el şi toţĭ următorii lui sĕ fie resplătiţĭ de stăpânii lor cu cea mai mare bunăvoinţă şi la fie-care mâncare sĕ capete câte-o bucată de carne.

Îngerul, care cunoscea şi el nestatornicia ómenilor, ḑise atuncĭ: Dómne, ca voia ta sĕ fie împlinită, dă-i în scris aceste cuvinte.

Dumneḑeu porunci arhangelului Gavriil, care pe o hârtiă, ce în urmă o dete cânelui pentru a-o ţinĕ şi îngriji, scrise cu litere roşii, că fiă-care stăpân, care va ţinĕ la casa lui câne sĕ-i dea şi acestuia la fiăcare mâncare câte-o bucată de pâne orĭ de carne.

După-ce Avel a fost înmormêntat, cânele lui s'a dus acasă şi acĭ, fiind-că avea sĕ stea tot afară, sĕ păzéscă sălaşul şi împrejurimile lui, vĕḑĕnd cum mâţa stă tot în casă, la căldură, o rugă sĕ priméscă scrisórea dela el şi sĕ i-o grijéscă bine.

Mâţa o primi şi-i ḑise, că în mânĭ mai bune ca ale ei nicĭ că ar fi putut'o da.

Amar s'a înşelat, căcĭ încă în acea nópte nisce şórecĭ blăstĕmaţĭ o furară dela ea şi au ros'o mai de tot.

Dela o vreme înainte stăpânul cânelui îşĭ făcea uitat de ceea ce datorea cânelui, şi-l rupea cu fómea.

Cânele răbdă cât răbdă, dela o vreme însĕ îşĭ eşi şi el din sărite şi se gătă ca sĕ-şĭ părăséscă stăpânul.

Dér mare îi fù supărarea, când află dela mâţă, că scrisórea cu care ar fi putut dobândi hrana, au ros'o şórecii?!

De atuncĭ până aḑĭ nu se mai uită cânele cu ochĭ bunĭ la mâţă, şi cum sĕ se şi uite, când în loc de carne, trebue sĕ se mulţăméscă numai cu óse.

Antoniu Popp.

Cea din urmă mângăere.

Ai perit lumină clară
Ş'ai sburat în altă lume...
Insĕ dulcele tĕu nume
Il şoptesc în nóptea-afară.

Şi silabisând desfacu-l
Ca mai lung sĕ ţină firul...
Cântă printre pomĭ zefirul,
Şi în lanurĭ dórme macul.

Cea din urmă mângăere
Vêntul rece mĭ-a răpit'o:
Către grópa ta, iubito,
Ţĭ-a dus numele 'n tăcere!...

Norocul meu.

Simţesc, că mĭ-a perit de-acum norocul...
Aşa de tulburată 'mĭ este firea...
Îngălbinind dispare-mĭ fericirea...
Încet, încet se stinge 'n vatră focul...

Din vatra 'nchipuirĭĭ mele, dragă,
Scânteile pe rînd se perd în haos,
Setósă de-al eternităţiĭ sânt repaos...
În urma lor se stinge-o viaţă 'ntrégă.

Cenuşa sură 'n vatr' apoi rĕmâne...
Dar 'i urît sĕ stea aicea rece...
...Îndură-te de ea, te rog stăpâne!...

Şi étă un năvalnic vênt că trece
Ş'o spulberă cu 'nviforărĭ păgâne...
Norocul meu prin nuorĭ o petrece....

Alfius.

cărei interese de 4% s'au şi plătit bisericei pe toţi anii dela 1897 încóce.

Prin asemenea regulare a acestei afacerĭ momentóse şi delicate, a încetat nu numai îngrijirea nóstră de sórtea şcólelor din Braşov, dér şi marea nemulţumire provenitóre din acea îngrijire, asigurându-se viitorul şi desvoltarea amintitelor şcóle pentru tóte timpurile.

Către acestea îmĭ i-au voie a mai adăuga, că eu încă n'am primit actul de complanare dintre cele două guverne, cum şi că după primirea aceluia nu voiu întrelăsa a-l comunica atât cu consistorul, cât şi cu sinodul nostru archidiecesan, ambele mai de aprópe interesate în causă.

Rog decĭ atât pe domnul interpelant, cât şi pe măritul congres sĕ binevoiéscă a lua acestea la cunoscinţă.

Observările interpelatorului.

La rĕspunsul acesta, interpelatorul P. *Cosma*, face următórele observărĭ:

Mărit congres! Rĕspunsul I. P. S. Sale este suficient; se constată două lucrurĭ, şi anume:

1) Că averea bisericei S-tului Nicolae căpĕtată drept desdaunare dela România pentru bunuri şi alte emolumente vechĭ, va sĕ ḑică o avere curată parochială, care nu póte cădé sub mĕsurile art. de lege XXX din 1883 § 74, se administréză la guvern;

2) că se consideră drept fundaţiune, deşi nu esistă act formal fundaţional aprobat de autorităţile superióre bisericescĭ.

Aceste două lucrurĭ constatate pentru mine individual ar fi suficiente, ca sĕ se încépă deja paşii celor chemaţĭ pentru sanarea ranelor, ce prin acésta s'au causat autonomiei bisericei nóstre.

Considerând însĕ, că afacerea încă nu este deplin terminată şi congresul nu cunósce însu-şĭ actul, care formézá isvorul anomaliei create bisericei nóstre, conced, că cea mai înaltă reprentanţă a bisericei nu póte privi sosit pentru sine momentul când este neapĕrat necesară intervenţia ei. In speranţă, că la timpul sĕu sinodul archid. îşĭ va face datoria, iau spre scire şi propun ca şi congresul sĕ ia spre scire rĕspunsul.

Se primesce.

Rap. — Rip.

Asasinatele şi comploturile bulgărescĭ.

Ḑilele acestea s'a publicat în întregul sĕu rechisitorul prim-procurorului Em. Miclescu în afacerile asasinatelor bulgărescĭ. Este un act de mare importanţă, în care se espune acţiunea de propagandă pentru causa macedo-bulgară şi un plan întreg de acţiunĭ duşmănóse contra statului român. Spaţiul nu ne permite de-a reproduce aḑĭ acest act important, lăsăm însĕ sĕ urmeze aicĭ, după „*Timpul*“ din Bucurescĭ, o ochire generală asupra rechisitorului.

Din întreg cuprinsul rechisitorului se vede prea lămurit, că comitetul macedo-bulgar, în frunte cu Sarafoff, organisase sĕvêrşirea a numĕróse crime pe pămêntul Românieі, în scop de-a estermina pe toţĭ aceia de carĭ comitetul se împiedeca în realisarea planurile sale ḑise patriotice, de-a cuceri Macedonia. Statele strĕine au fost puse deja în cunoscinţa doveḑilor de culpabilitate a comitetului macedonean şi este acum mai pe sus de orĭ-ce îndoială, că décă esistă la Sofia justiţiă, atuncĭ trebue sĕ fiă daţĭ în judecată toţĭ culpabilii, carĭ au uneltit crime pe teritoriul statului român.

In legătură cu acésta publicăm mai jos decisiunea camerei de punere sub acusare a Bulgarilor implicaţĭ în aceste crime sĕvêrşite şi în comploturile ţesute.

I.

Rechisitoriul.

Ĕtă ce scrie „Timpul“:

Când a reapărut „Peninsula Balcanică“, în Ianuarie a. c., esista în Bucurescĭ un comitet secret bulgar sub preşedinţia lui Trifanoff. La apariţia acestui organ, comitetul se alarméză, se întrunesce în şedinţă secretă la 25 Ianuarie, şi decide sĕ semnaleze lui Sarafoff unul din articolele „Peninsulei“ şi sĕ céră instrucţiunĭ. La 2 Februarie, toţĭ membrii comitetului sunt arestaţĭ în urma omorului Fitowski, însĕ organul lui Mihăileanu e cetit la Sofia, unde causéză mult sânge rĕu comitetului. In a doua jumĕtate a lunei Martie vine la Bucurescĭ Dimitrie Iconomoff, om de mare încredere al comitetului suprem, cu misiunea de-a continua propaganda şi a pune la cale omorîrea lui Trifanoff — devenit periculos prin mărturisirile lui, — şi a lui Ştefan Mihăileanu. Persóna alésă de către Iconomoff pentru uciderea acestuia fu Stoian Dimitroff, tînĕr croitor cu o cultură inferióră, dér inteligent şi fanatic la culme. Iconomoff, prin discursurĭ patriotice înfiăcărate, reuşesce sĕ convingă pe Stoian Dimitroff sĕ ucidă pe Mihăileanu; la acest îndemn fu ajutat şi de alţĭ Bulgarĭ, fotograful Fakiroff, socialistul Burlacoff, băcanul Spiru Alexoff şi studentul Achim Petcoff.

Iconomoff, observat de poliţie în agitaţiile lui, este espulsat pe la începutul lui Iunie, împreună cu Fakiroff; acéstă esplusare ei o atribuiau influenţei lui Mihăileanu. Inainte de plecare, Iconomoff obţine dela Dimitroff făgăduiala, că se vor întêlni încurênd la Sofia, ca sĕ priméscă dela Sarafoff ordinul de esecutare. Intr'adevĕr, Dimitroff merge la Sofia, este primit de Sarafoff, de Kovaceff şi de Davidoff, i-se fac tot felul de promisiunĭ, décă va ucide pe Mihăileanu, i-se spune sĕ întrebuinţeze de preferinţă toporul, pentru-că nu face sgomot, i-se dă 50 de lei de cheltuélă, şi apoi îl sărută toţĭ în gură, urându-i drum bun şi succes.

La 2 Iulie, Dimitroff este înapoi în Bucurescĭ, şi după multă şovăială, încuragiat şi susţinut de afiliaţii comitetului, comite crima în nóptea de 22 Iulie.

Intru cât privesce uneltirile contra Suveranului, rechisitoriul confirmă pe deplin bănuelile emise de noi, chiar a doua ḑi după sĕvêrşirea crimei din strada Liniştei.

Comitetul secret din Bucurescĭ avea instrunctiunĭ sĕ rĕspândéscă ideia, că România ar fi singura piedecă la realisarea scopurilor comitetului cu privire la Macedonia. Intr'o consfătuire intimă între B. Sarafoff, Al. Trifanoff, N. Bogdanoff, M. Bosniacoff, şi Anghel Pop Arsoff, se discută cum s'ar putea crea dificultăţĭ României, ca sĕ nu pótă interveni cu forţe în Bulgaria, când revoluţia ar isbucni în Macedonia. Trifanoff propune o agitaţie contra Ovreilor. Ceilalţĭ primesc, însĕ Sarafoff rĕspunde lui Trifanoff, că agitaţiunea contra Ovreilor nu e suficientă, că pentru a ajunge la desordinea şi confusiunea în Statul român, Regele României trebue ucis, că în acelaşĭ timp ar trebui sĕ se arunce o bombă cu dinamită la Camera deputaţilor, şi că România fiind aliată cu Serbia, acelaşĭ atentat trebue comis şi contra Regelui Serbiei. Planul acesta este hotărît la otelul Unirea din Bucurescĭ, în camera, ce a ocupat'o Sarafoff în ḑilele de 9, 10 şi 11 Decemvrie 1899. Atentatul trebuia sĕ se sĕvêrşéscă în momentul, când revoluţia ar fi isbucnit în Macedonia.

Tóte acestea, sprijinite cu declaraţiunile inculpaţilor, cu acte şi corespondenţe, pun într'o lumină viuă ţînta şi mijlócele comitetului macedo-andrianopolitan. Rechisitoriul este un act sdrobitor pentru acel comitet şi dovedesce până la evidenţă dreptatea causei nóstre.

Nu încape îndoială, că guvernul bulgar va avé acum destule elemente şi probe spre a-şĭ forma convingerea, cum-că fondul diferendului nu este o afacere „pur judiciară“, cum o botéză pressa din Sofia, şi că caracterul lui politic, care domină întréga afacere dela început până la sfîrşit, va face pe conducĕtorii Principatului vecin sĕ înţelégă gréua şi, póte, durerósa dér în tot casul absolut imperiósa datoriă de-a lua mĕsurile cuvenite pentru satisfacţiunea nóstră.

II.

Decisiunea camerei de punere sub acusare în complotul bulgăresc.

Ĕtă dispositivul decisiunei camerei de punere sub acusare în complotul bulgăresc:

Adoptând faptele şi motivele din rechisitorul d-lui procuror general, şi în unire cu conclusiunile d-lui procuror general M. Gr. Ciocîrdia, în virtutea legei, camera confirmă ordonanţa cu Nr. 86 din 1900 a d-lui judecător de instrucţie al tribunalului Ilfov, cabinetul IV, şi declară, că este cas de a fi pus sub acuzaţiune:

I. *Boiciu Ilieff*, major, pentru-că în séra de 1 Februarie 1900, cu precugetare şi pândire, a comis omucidere cu voinţă asupra persónei lui Chiril Fitovski, crimă prevĕḑută şi pedepsită de art. 225, 226 şi 232 din codul penal.

Nicola Miteff, Mitu Stoiceff, Hristu Karambuloff, Alexandru Trifanoff, Gheorghe Teodoroff şi Marcu Bosneacoff, toţĭ majorĭ, afară de Trifanoff, cei dintâiŭ patru arestaţĭ, ér ceilalţĭ dispăruţĭ, pentru-că toţĭ cu bună silinţă, au asistat pe acusatul Boiciu Ilieff la pregătirea şi la comiterea asasinării lui Fitovski, crimă prevĕḑută şi pedepsită de art. 225, 226, 232, combinat cu 50 alin. II, 48 şi cu 63 din codul penal, pentru cel minor.

Anghel Pop-Arsoff, Coţi Zamfiroff şi Traiciu Ţvetcoff, majorĭ, dispăruţĭ, pentru-că, cu bună sciinţă au asistat pe acelaşĭ acusat numai la actele, carĭ au pregătit crima; ér cel din urmă, pe lângă acéstă asistenţă, a mai procurat şi códa toporului cu care Boiciu Ilieff a comis asasinatul, sciind bine, că are sĕ servéscă la acest scop, crimă prevĕḑută şi pedepsită de art. 225, 226, 232, combinat cu 48, 50 alin. II, şi alin. I numai pentru cel din urmă.

Boris Sarafoff, *Gh. Petroff, Vladimir Kovaceff şi Ivan Stoianoff*, toţĭ majorĭ şi dispăruţĭ, pentru-că prin darurĭ, promisiunĭ, abus de autoritate, ameninţărĭ şi uneltirĭ culpabile, au provocat pe Boiciu Ilieff sĕ comită asasinatul mai sus arătat, crimă pedepsită de art. 225, 226, 232, combinat cu 47 din codul penal.

II. ***Stoian Dumitroff*** pentru-că, în nóptea de 22 Iulie 1900, cu precugetare şi pândire, a comis omucidere cu voinţă asupra persónei lui *Ştefan Mihăileanu*, crimă prevĕḑută şi pedepsită de art. 225, 226, 232 din codul penal.

Spiru Alexoff, deţinut, arestat pentru-că a ajutat pe acusatul Stoian Dumitroff sĕ comită crima, procurându-i banĭ, ca sĕ repare revolverul, care scia bine, că are sĕ servéscă la comiterea crimei.

Dumitru Troleff, major, dispărut, pentru-că a ajutat cu bună sciinţă pe acelaşĭ acusat sĕ comită crima, căcĭ i-a dat baniĭ necesarĭ şi i-a scos biletul de trecerea frontierei pentru a veni în România sĕ comită asasinatul.

Alexandru Burlacoff, major, dispărut, pentru-că a indicat asasinului pe Mihăileanu spre a-l ucide, şi, în acest mod, l'a ajutat cu bună sciinţă sĕ comită crima, fapte, carĭ pentru aceştĭ din urmă trei acusaţĭ constituesc crima prevĕḑută şi pedepsită de art. 225, 226, 232, combinat cu art. 48, 50 alin. II şi alin. I pentru Alexoff.

Boris Sarafoff, *Dumitru Davidoff, Vladimir Kovaceff, Dumitru Iconomoff*, majorĭ, dispăruţĭ, şi *Achim Peteff*, major, arestat, pentru-că, prin darurĭ, promisiunĭ, abus de autoritate şi uneltirĭ culpabile, au provocat pe Stoian Dumitroff sĕ comită crima mai sus arătată şi i-a dat instrucţiunĭ în acest scop, crimă pedepsită de art. 225, 226, 232, combinat cu 47 codul penal.

III. ***Boris Sarafoff***, *Anghel Pop-Arsoff, Marcu Bosneacoff şi Nicola Bogdanoff* ḑis Hagiu, toţĭ majorĭ şi dispăruţĭ, afară de cel din urmă, care este arestat, pentru-că, cu toţiĭ, prin sfătuire, au luat întréga hotărîre şi au făcut punere la cale ca *sĕ atenteze în contra vieţei M. S. Regelui*, complot, care a fost urmat de un început de preparare al esecutărei atentatului, crimă prevĕḑută şi pedepsită de art. 79 codul penal.

In ceea-ce privesce pe *Boris Sarafoff*, Anghel Pop-Arsoff, Vladimir Kovaceff şi Marcu Bosneacoff se va face şi aplicaţiunea art. 40 din codul penal, fiind-că sunt urmăriţĭ pentru mai multe infracţiunĭ.

In consecinţă, trimite pe acusaţii mai sus citaţĭ *înaintea Curţei cu Juraţĭ din Ilfov*, ca sĕ fie judecaţĭ conform legei.

Spre acest finit, d. procuror general va redigia actul de acusare contra lor.

Curtea ordonă tuturor portăreilor séu agenţilor puterei publice, sĕ pună pe: Boiciu Ilieff, Nicola Miteff, Mitu Stoiceff, Hristu Karambuloff, Al. Trifanoff, Stoian Dumitroff, Achim Peteff, Spiru Alexoff, Nicola Bogdanoff ḑis Hagiu, şi sĕ-i conducă dela arestul preventiv la casa de opreală a Curţei cu juraţĭ din judeţul Ilfov; ér pe acusaţiĭ: Gheorghe Teodoroff, Marcu Bosneacoff, Anghel Pop-Arsoff, Coţi Zamfiroff, Traiciu Ţvetcoff, Al. Burlacoff, Boris Sarafoff, Dumitru Davidoff, Gheorghe Petroff, Ivan Stoianoff, Dumitru Troleff, Vladimir Kovaceff şi Dumitru Iconomoff, carĭ se află dispăruţĭ, sĕ-i ia orĭ de unde 'i va găsi şi sĕ-i conducă la casa de opreală a ḑisei Curţĭ cu juraţĭ şi sĕ fie înscrişĭ în registrul acelei case, ca acusaţĭ de faptele prevĕḑute în dispositivul decisiunei de faţă.

Pronunţată la Curtea de apel din Bucurescĭ, camera de punere sub acusare, astăḑĭ două-decĭ şi şése Septemvrie, anul 1900, sub presidenţia d-lui V. Rîmniceanu, ér membriĭ d-niĭ At. Athanasovicĭ şi V. Bossy, carĭ au subscris împreună cu grefierul.

V. Rîmniceanu, Ath. Athanasovicĭ, V. Bossy.

Grefier, **I. P. Sachelarie.**

Din România.

In ḑiua de 3 Octomvrie v., fiind a 7-a aniversare a nascerei A. S. R. Principelui Carol, comisia hotărîtă de Sfântul Sinod, spre a presenta o carte de rugăciunĭ Alteţei Sale Regale, şi compusă din I. P. S. Mitropolitul Primat, 6 Episcopĭ şi 6 Archierei, a fost primită, la órele 12 jum. din ḑi, la Foişor, de către AA. LL. RR. Principele şi Principesa României, fiind faţă şi A. S. R. Principele Carol.

După-ce Inalţii Prelaţĭ au felicitat pe Alteţele Lor Regale, I. P. S. S. Mitropolitul a înmânat Principelui Carol o frumósă carte de rugăciunĭ, legată şi ornată cu imaginĭ.

La órele 12 şi 45 minute, întréga comisie a fost primită la Castelul Peleş de către M. S. Regele, unde s'a servit un prânḑ, la care au luat parte AA. LL. RR. Principele şi Principesa României, Principele şi Principesa Carol şi Elisabeta, cu suitele.

*

La ministeriul de rĕsboiŭ se studiéză reforma întregei legislaţiunĭ militare.

Acéstă reformă se impune, deóre-ce mai multe din aceste legĭ şi regulamente nu se mai potrivesc cu progresul şi organisaţia de astăḑĭ a armatei.

*

Decretul pentru convocarea în sesiune extra-ordinară a Curţii cu juraţi din Ilfov, pentru ḑiua de 30 Octomvrie, cu scopul exclusiv de-a judeca procesul complotului bulgar, a fost semnat erĭ de d-nii miniştri.

*

La ministeriul de finance se studiază un proiect de lege, după care paznicii actualĭ ai graniţelor vor fi înlocuiţĭ cu soldaţĭ. Cu chipul acesta se speră, că sĕ va realisa o economiă de 200.000 lei.

*

D. C. Olănescu, ministrul de interne, se ocupă actualmente cu studiul unui proiect de lege de o însemnătate capitală. E vorba, că afară de câte-va judeţe mai marĭ, tóte judeţele sĕ fiă întrunite două câte două sub administraţia a câte unui singur prefect. Circumscripţiile teritoriale nu vor fi însĕ schimbate.

*

In şedinţele dela 2, 3 şi 4 Octomvrie n. a camerei române s'a desbătut proiectul de lege de *imposit asupra ţuicei.* Proiectul acesta a şi fost votat în şedinţa de alaltăerĭ întrunind 79 voturĭ. După votare s'a procedat îndată la desbaterea pe articule.

*

Familia lui Fitovschi, care a fost ucis în strada Ceauş-Radu de emisarii comitetului macedo-bulgăresc, ne mai putênd sta în Bulgaria din causa persecuţiunilor Bulgarilor, s'a refugiat la consulul românesc din Rusciuk, care i-a liberat paşapórte ro-

mânescĭ şi într'o barcă acéstă nenorocită familiă a trecut în România, stabilindu-se la Giurgiu.

*

Se semnaléză nouĕ încercărĭ de şantaj din partea comitetului de asasinĭ macedo-bulgarĭ din Sofia.

Costea *Lambru*, comerciant din Slatina, de origine bulgar, a primit ḑilele trecute o scrisóre anonimă cu stampila poştei din Sofia, prin care anonimul îĭ ordonă în numele „Inaltului Comitet" sĕ trimétă la patru adrese, care i-se indică în scrisóre, câte o chitanţă séu poliţă în valóre de 4000 lei. In acelaşĭ timp i-se face cunoscut, că décă nu va asculta acest ordin, trei agenţĭ ai comitetului vor veni în România pentru a-l asasina.

Costea Lambru a dus scrisórea la parchetul tribunalului Olt.

*

Raportul consulului austraic din Bucurescĭ spune, că abundenţa sfeclelor e aşa de mare, încât industria zăharului în România se află în faţa unei producţiunĭ superióre decât consumaţia internă, aşa că esportarea zahărului va crea în curênd o nouă concurenţă pe pieţele strĕine.

SCIRILE ḐILEI.

— 7 (20) Octomvrie.

Agenturĭ ale Asociaţiunii. Comitetul despărţĕmêntului I al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român din Braşov a înfiinţat din nou două Agenturĭ: una în Ţînţarĭ ér cealaltă în Vlădenĭ. Cu constituirea acestor Agenturĭ au fost însărcinaţĭ membrii din comitet d-nii: Gr. Maior, C. Aisĕr pentru comuna Vlădeni, ér d-nii Nic. Bogdan şi Nic. Oancea pentru comuna Ţînţarĭ. Dumineca în 1 (14) l. c. s'au presentat delegaţii comitetului în comunele amintite şi după terminarea serviciului divin au esplicat poporului adunat scopul mergerii lor acolo, scopul ce urmăresce Asociaţiunea şi căile prin carĭ a început sĕ-şĭ întindă tot mai mult activitatea sa in mijlocul poporului dela sate. Constituirea Agenturilor s'a făcut în modul următor: la Ţînţarĭ s'a ales preşedinte al Agenturei Ioan *Gavrilescu* paroch, I. *Negulicĭ* notar, G. *Grămadă* controlor, I. *Schiopu* cassar, P. *Danciu* bibliotecar. Agentura din Vlădenĭ s'a constituit din următórele persóne: Preşedinte Iacob *Zorca* paroch; controlor George *Cârlan* notar; cassar: Ioan *Podariu* primar; bibliotecar: Iacob *Bălcaş* invĕţ.; şi secretar Toma *Dragoş* învĕţător. Constatăm tot-odată, că cu ocasiunea acésta s'au înscris un frumos numĕr de membrii ordinarĭ şi ajutătorĭ ai Asociaţiunii, ér trimişii comitetului cercual au fost pretutindenĭ forte călduros primiţĭ din partea fruntaşilor.

Parastas pentru Metropolitul Miron Romanul. S'au împlinit deja doi anĭ dela mórtea Metropolitului *Miron Romanul.* Miercurĭ la 9 óre a. m. s'a celebrat în biserica gr. or. română din Cetatea-Sibiiului un parastas de I. P. S. Sa Metropolitul *Meţianu* cu asistenţă numĕrósă. Cântările au fost esecutate de corul elevilor seminarialĭ sub conducerea profesorului Cunţan. La parastas au asistat toţĭ deputaţii congresualĭ în frunte cu episcopii şi vicarii, apoi familia Cosma ca rudeniă, elevii seminarialĭ şi un pnblic numĕros.

† Dr. Neculae Cintea, medic cercual în Zĕrnescĭ, după scurte dér grele suferinţe, a murit Dumineca în 14 Oct. în Budapeşta, în etate de 55 anĭ. Rĕposatul a fost Român de inimă, bărbat cu caracterul cel mai integru, membru ordinar al Asociaţiunei transilvane şi al mai multor societăţĭ culturale, ér ca medic conscienţios a adus valoróse servicii în decurs de 34 de anĭ poporului din cercul sĕu. Comuna Zĕrnescĭ, numeroşii sĕi prietenĭ şi cunoscuţĭ depun lacrimĭ de sinceră durere pe mormêntul lui isolat în négra strĕinătate. Dumneḑeu sĕ odihnéscă cu drepţii sufletul sĕu cel nobil. — *Mai mulţĭ Zĕrneştenĭ.*

Ródele anului. După scirile, ce le primim, în ţéra Oltului peste tot au fost ródele anului acestuia fórte bogate atât în ce privesce grânele, cât şi cucuruzul, legumele, pomii etc. Frumóse şi promiţĕtóre sunt şi sĕmĕnăturile de tómnă. Tot aşa scire îmbucurătóre primim şi din părţile Tĕrgu-Mureşului.

Avis. Se aduce la cunoscinţa On. Domnĭ, ai comitetului Despărţĕmêntului „Treiscaune-Ciuc" al Asociaţiunei, că şedinţa comitetului se va ţiné în gimnasiul rom. gr. or. (sala profesorală) din Braşov, Joi în 11 (25) Oct. la 11 óre a. m. — Biroul comitetului.

Arestarea unui anarchist periculos. La Nice a fost arestat de curênd un individ numit Alexandru de Fedoroff-Oukrainoff, care se dedea drept om de litere şi conferenţiar. Arestarea s'a făcut în momentul când dênsul voia sĕ încépă o conferinţă. O notă confidenţială adresaţă tuturor agenţilor perfecturei de poliţiă din Paris, semnaléză presenţa lui de acolo. Alesandru de Fedoroff este presentat ca unul dintre cei mai periculoşi anarchiştĭ internaţionalĭ.

Oraşul Florenţa (Italia), se pregătesce de marĭ serbărĭ penuru luna viitóre. In 2 Noemvrie se împlinesc adecă 400 anĭ dela nascerea marelui sculptor şi aurar *Benvenuto Cellini.* Intru amintirea acesteia oraşul Florenţa va arangia serbărĭ marĭ, cu care ocasiune se va desvăli o tablă comemorativă, artistic lucrată şi pusă în „capela pictorilor", und e înmormêntat Benvenuto. Asemenea şi pe casa unde Benvenuto a turnat pe „Perseus" se va pune cu acéstă ocasie o tablă comemorativă, ér pentru participanţii la serbărĭ se vor bate medalii comemorative.

Desgroparea de monumente vechĭ. In *Bosco-Reale* (Italia), pe moşia familiei Presco, făcêndu-se nisce săpăturĭ, s'au găsit nisce antichităţĭ romane de o fórte mare valóre: O clădire mare, împodobită cu 700 fresce admirabile. Şe ḑice, că clădirea este mai veche decât oraşul Pompeii. Impĕratul Germaniei a oferit suma de 2 mil. şi şi jumĕtate mărcĭ pentru fresce, intervenind în acelaşĭ timp pe lângă regele Italiei sĕ-i înlesnéscă cumpĕrarea lor, de óre-ce legile Italiei interḑic înstrĕinarea din ţéră a obiectelor antice da valóre. Presco, proprietarul moşiei unde s'au găsit minunatele fresce, a şi plecat la Berlin spre a încheia contractul de vênḑare.

Din Salonic se scrie, că locuitorii turcĭ, românĭ şi grecĭ din comunele Poroiŭ de Sus, Poroiŭ de Jos şi Materniţa au înaintat două petiţii una valiului din Salonic şi alta vizirului din Constantinopol, prin care cer, ca sĕ ia mĕsurĭ contra Bulgarilor, carĭ s'au constituit în bande şi sĕvêrşesc tot soiul de furturĭ şi asasinate.

O frumósă nuntă, ni-se comunică, că a avut la casa sa d-l preot din Visuia de Câmpiă Ioan Pop, a căruia tinĕră fiică Silvia s'a cununat Dumineca trecută în 1 (14) Octomvre cu absolventul de teologiă Valeriu P. Maior. Numĕrul nuntaşilor a ajuns la o sută persóne, mai ales preoţĭ atât din archidiecesa română unită, cât şi din diecesa Gherlei. — Sĕ le fiă de bine órele de veseliă.

Zăpadă. După cum se scrie din Făgăraş, munţii Făgăraşului de câte-va ḑile sunt acoperiţĭ cu zăpadă, ér în oraş cade o plóie rece.

Tunete în Octomvrie. Din Şalonta-mare se scrie, că alaltaerĭ s'a descărcat în ţinutul acela o furtună mare. Era pe la 11 óre şi jumĕtate, când furtuna fĕ anunţată prin fulgere dese, după carĭ apoi a urmat o plóiă. Fulgerul a lovit în casa unei vĕduve, arḑênd'o până la pămênt.

O esposiţiă panlatină.

O minunată ideiă ni-o comunică un amic, ideiă concepută de profesorul Giuseppe Fomè din oraşul Onaglia-Piemont, din Italia — ḑice „Epoca". Acest inimos apostol al latinităţii a proiectat o splendidă esposiţiă a produselor intelectuale ale popórelor latine.

După cum scrie amicul nostru (profesorul C. Predescu), acest glorios eveniment literar, care se va considera ca cel mai valoros şi mai minunat arc de triumf al secol. XX, se va ţiné în binecuvêntata Roma, la 1910, şi va deştepta din somnu-i mortal pe redutabilul *Leu* latin, care va vedé cât de falnic a fost odinióră şi ce mai este el astăḑĭ.

Planul esposiţiei este un semicerc, al cărui diametru are direcţiunea dela Orient la Occident. Semicercul va fi împărţit în 5 sectóre egale, de câte 36 grade şi trunchiate la vêrf cu $^1/_3$ din rază.

Primul sector, séu aripa stângă, este destinat produselor următórelor elemente etnice: Spaniolĭ propriu ḑişĭ, Catalanĭ, Bascĭ şi filiaţiunile lor din America şi din tótă lumea. Al doilea sèctor va fi ocupat de: Celţii-Bretonĭ, Francesĭ propriu ḑişĭ, Franco-Elveţienĭ, Vallonĭ, Provansalĭ şi filiaţiunile lor din tótă lumea. Al treilea de: Italienĭ, Romuncĭ şi filiaţiile lor. Al patrulea de: toţĭ Românii dela Dunăre şi Carpaţĭ, Kuţo-Vlahĭ, şi tóte filiaţiile lor. In cel de al cincilea vor avé loc: Albanesii, Elenii din Europa şi tóte filiaţiile lor.

Esposiţiunea acésta va fi de cea mai mare însemnătate pentru rassa latină, şi în deosebĭ pentru noi Românii. Atuncĭ se va puté vedea, că strigătul cucuval: *finis latinorum* n'a putut sĕ fiă scos, decât din pieptul unui pesimist, care nu şĭ-a dat sémă, că o gintă cum este cea latină, nu móre nicĭ-odată.

Din diecesa Lugoşului.

— Octomvrie 1900.

***Festivităţile jubilare.** D-le Redactor!* Daţi-mĭ voiă sĕ vĕ comunic în cele următóre o amĕnunţită descriere a festivităţilor cu carĭ a serbat la timpul sĕu şi diecesa nóstră, aniversarea de 200 anĭ dela unirea bisericei cu Roma.

Inainte de tóte amintesc, că ḑiua unirei a fost serbată la tóte altarele din diecesă prin ridicarea de imnurĭ de laudă. Dér ca serbarea comemorativă sĕ fiă cât se póte de impunĕtóre, la ordinul Pr. Ven. Ordinariat episcopesc se presentă la Lugoşiŭ capitala diecesei, aprópe întreg clerul diecesan şi o mulţime mare de popor mai cu sémă din părţile bănăţene; ér ca sĕ se întrunéscă toţĭ factorii cultivatorĭ ai poporului cu acéstă ocasiune solemnă, se ţinù şi audunarea generală anuală a Reuniunilor învĕţătorescĭ române gr. cat. din ţinutul Lugoşului şi al Haţegului.

Inceputul acestor manifestărĭ se făcù prin serenada imposantă de Sâmbătă séra, când la semnalul dat conductul măreţ în frunte cu corurile escelente din Lugoşiŭ, Oraviţa şi Ticvanul-mare, provĕḑut cu lampióne şi facle numĕróse se puse în mişcare dela şcóla gr. cat. română percurgênd piaţa şi strada principală până la reşedinţa episcopéscă, urmat de mulţime imensă de public privitor.

Cântările însufleţite esecutate cu rară precisiune aduseră laude prea meritate bravilor conducĕtorĭ; ér ordinea esemplară şi seriositatea impunĕtóre a manifestanţilor, dovediră şi cu acésta ocasiune iubirea de ordine şi calmitatea poporului român, care în tóte împrejurările vieţii sociale îşĭ păstréză cumpătul şi reverinţa faţă de sublimul act, ce se preamăresce. După sosire apărù pe balcon însoţit de patru membri ai ven. cler Ilustritatea Sa Archierul Dr. Demetriu *Radu*, care după nesfîrşite urărĭ de „sĕ trăiéscă" şi după salutarea ocasională potrivită cu voce puternică şi adênc emoţionat mulţămì poporului pentru ovaţiunile, ce i-se aduseră şi apoi dĕsfăşură momentuositatea serbărei şi scopul acestei întrunirĭ. Graiul puternic al Archiereului rĕsunà pĕtrunḑĕtor prin adênca tăcere a nopţii şi la tóte pasagele mai marcante publicul isbucnea în aplause şi urărĭ de „sĕ trăiască".

După acéstă manifestaţiă publicul numĕros în ordine esemplară se împrăştià, ducênd cu sine impresiunile cele mai plăcute dela acéstă manifestare.

In ḑiua de 7 Octomvrie după terminarea utreniei la 9 óre dim. un cortegiu măreţ se puse în mişcare dela catedrală spre curtea episcopéscă, pentru a conduce pe Il. Sa episcopul la celebrarea comemorativă a S-tei liturgii, care se ţinù cu asistenţa Rds. d-nĭ capitularĭ, a protopopilor şi preoţilor diecesanĭ cu o pompă şi strălucire deosebită. După s. evangeliă Il. Sa rostì un discurs cu tema „un Domn, o credinţă, un botez", din care partea unde s'a accentuat pĕstrarea neatinsă a autonomiei şi intregităţii absolute a riturilor orientale, făcù o impresiune de tot bună ascultătorilor.

După terminarea cuvêntului archiereului se continuà s. liturgiă cu acompaniarea corurilor amintite, carĭ şi de astădată se distinseră prin acurateţă şi desteritate, ér după terminarea s. liturgii se ţinù adunarea generală a numitelor reuniunĭ invĕţătorescĭ tot în catedrală sub preşedinţa Rvds. dn canonic Ioan Boroş inspector şcol. diecesan.

După amiéḑĭ la 3 óre urmà banchetul în sala spaţiósă dela hotelul principal „Regele Ungariei", la care luară parte la 300 persóne; se ţinură mai multe toaste, al căror şir îl începù Il. Sa Archiereul pentru Pontificele Leon XIII şi pentru monarchul Francisc Iosif I. Urmară toastele Ilustrităţii Sale domnului vicar general şi prelat pontificial Petru Pop; a Rvds. d-n canonic Boroş, al d-lui vice-comite etc.

Séra se dete concert de către corurile de cântărĭ din Lugoşiŭ, Oraviţa şi Ticvanul-mare cu succes deplin moral şi material; a luat parte public fórte numĕros Românĭ şi strĕinĭ, carĭ se întreceau în aplause admirând succesul cântăreţilor şi ne procurà momente de cea mai insufleţită bucuriă. Onóre coriştilor pentru inteligenţa, zelul şi desteritatea lor, dér mai ales onóre meritaţilor conducĕtorĭ.

După concert se încinse danţul până târḑiu după mezul nopţii, ér în pausă se jucară jocurile naţionale, între care căluşerul de către 10 coriştĭ din Oraviţa sub conducerea unui căpitan cu precisiune şi desteritate surprinḑĕtóre.

In ḑiua următóre 8 Octomvrie se ţinù consistor plenar şi primire la masa Archiereului, după care óspeţii se depărtară pe deplin satisfăcuţĭ şi liniştiţĭ în suflet, că am sĕvîrşit un act de pietate şi recunoscinţă, şi întăriţĭ de convingerea în vitalitatea poporului nostru.

Un participant.

Apel

către damele române din Bucovina.

O frumósă şi înălţătóre mişcare a început sĕ se manifesteze între damele române din Bucovina în favorul causei naţionale. Drept una din cele mai bune şi îmbucurătóre doveḑĭ pentru acésta dăm aicĭ apelul, ce urméză, adresat de damele române din Cernăuţĭ în folosul înfiinţării palatului naţional, urzit de „Societatea pentru cultura şi literatura română în Bucovina:

Surorilor! În ajungerea scopurilor acum stăpânitóre s'a schimbat rolul femeii, a eşit din marginile înguste ale trecutului. Adĭ femeia cooperéză în viaţa publică alăturĭ cu bărbatul, cu mâna măéstră, cu spiritul sprinten, cu inima caldă.

Bătut de grele vremurĭ bărbatul tae cale sorţii proprii şi a familiei sale. Puterile lui se istovesc în munca ḑilnică. Puţin timp îi prisosesce pentru binele comun.

Leagăn glorios al românismului e Bucovina. Noi, frântură mică de popor în mijlocul altor popóre, avem nevoiă de inimĭ generóse, suflete calde, puterĭ oţelite. Neam mic — spre a trăì şi înflorì pe pămêntul străbunilor şi al nostru, mare trebue sĕ ne fiă caracterul, neînfrânt curajul, de fier sĕ ne fie voinţa.

In lupta pentru traiŭ purtată de neamul, ale cărui fiice suntem, noi femeile române avem un rol însemnat.

Când inimile devin recĭ şi nepăsătóre, noi sĕ dăm căldură şi însufleţire. Când pericolul se apropie cu valurĭ marĭ asupra neamului, femeia română fie stâncă de granit, în care sĕ se frângă primejdia. La

pornirĭ nobile noi sĕ fim îndemn şi ajutor. Ér' când în rêndurile proprii se va furişa moleşag şi şovăire, glasul nostru blând stăruitor sĕ ḑică: nu e bine, nu se póte.

O creaţiune mândră şi mult dorită este „*Palatul naţional*“, urzit de „Soc. pentru cultura şi literatura română din Bucovina“. El va fi casa comună a neamului nostru, martor şi monument al esistenţei nóstre.

Noi femeile române, a căror virtute de căpetenia este grija de casă, putem sta nepăsătóre faţă de casa neamului nostru pe pămêntul părinţilor noştri? Inima ne tresaltă de bucuria, că o dorinţă atât de generală, frumósă şi nobilă a devenit realitate.

Creaţiunea pretinde jertfe marĭ, colecte bogate.

Va fi un semn impunĕtor al nobleţei nóstre, al caracterului generos trăitor în poporul român, va' fi o afirmare puternică a voinţei neamului nostru de a trăi pe pămêntul moştenit, când „*Palatul naţional*“ va fi îndestrat cu tóte mijlócele de carĭ are nevoiă.

Vĕḑêndu-l în picióre, falnică ne va fi inima şi dulce ne va fi cugetul când ne vom gândì, că copiiĭ şi nepoţii ne vor binecuvênta pentru acéstă moştenire, ce le vom lăsa ca simbol şi pildă de a-şĭ iubi naţiunea şi a jertfi pentru neam.

Surorilor! Stăruiţĭ cu tótă influenţa de care dispuneţi, ca colectele sĕ se facă repede şi bogate.

Cernăuţĭ, în Octomvrie 1900.

Damele române din Cernăuţĭ.

Agitaţia Albanezilor.

Agitaţia continuă printre Albanezĭ şi sunt temerĭ, ca o revoluţiă generală sĕ nu isbucnéscă.

Albanezii din diferite oraşe ţin ḑilnic întrunirĭ publice îndemnând la revoltă şi ponegrind autorităţile turcescĭ.

Étă cum s'a esprimat un patriot albanez la o întrunire:

Fraţĭ Albanezĭ!

Şeḑênd pe ruinele încă în flacărĭ a nenorocitei nóstre patrii, care geme sub dominaţiunea unui tiran asiatic, étă rugăciunea nóstră, ce o vom adresa cătră Suveranii Europei:

O voi arbitrii ai destinelor pe pămênt! o voi puternicĭ monarchĭ, carĭ în mai multe congrese succesive aţĭ îndemnat sĕ aşeḑaţĭ pe base consolidate de justiţie şi umanitate liniştea şi buna fiinţă a popórelor ce au fericirea de a trăi sub legile vóstre, de aţĭ arunca iluştri suveranĭ privirĭ de milă asupra nenorocitei Albanii şi asupra nenorocitului popor albanez, care suferă jugul unui stat barbar în centrul Europei. Fie, ca bunul Dumneḑeu sĕ vĕ inspire pentru Albanĭ sentimente marinimóse, ce strălucesc atât de frumos în favórea celorlalte naţiunĭ ale Europei civilisate.

Trebue óre, ca încă multă vreme sĕ fim priviţĭ ca nefăcênd parte din marea familiă şi gintă latină?...

Trebue óre, ca în tot-déuna sĕ fim sub dominaţiunea, care ne dobóră?...

In numele umanităţei şi al marelui Creator sĕ aveţĭ sentimente bune faţă de sĕrmanul popor albanez, care de cincĭ secole supórtă în spinare un Stat bolnav şi putred. Sĕ fim scăpaţĭ — dorim — de orĭ-ce influenţă turcéscă, care ne va nenoroci şi ne va perde.

Albania, va sci sĕ se facă demnă de bunătăţile, ce i-le veţĭ face.

Prin Voi, Albania va deveni un membru util familiei latine.

*

Mula Zeka se ocupă mult cu realisarea unei armate de peste 10,000 Albanezĭ cu care sĕ pótă ţine pept Turcilor în casul unei revoluţii generale.

La o întrunire Mula Zeka a spus:

„Albania însémnă cele patru vilaeturĭ: Scutarĭ, Scopia, Ianina şi Monastir. Suntem datorĭ sĕ ne apĕrăm dér acéstă patriă“.

Albaneziĭ musulmanĭ şi creştinĭ s'au unit cu toţii în potriva Turcilor.

*

Albaneziĭ creştinĭ din Mitrovitz, au format o Eforiă, care sĕ întreţină şcolĭ şi bisericĭ pur albaneze pentru a lupta astfel pe cale morală şi culturală în potriva Turcilor.

Albanezii protestéză energic în contra celor susţinute de Austriacĭ şi Serbĭ, cum-că esistă neînţelegeri între Albaneziĭ musulmanĭ şi cei creştinĭ. Ei susţin, că toţĭ Albaneziĭ sunt uniţĭ, căcĭ cu toţiĭ luptă în potriva duşmanului lor, care e Turcul.

*

Turciĭ au năvălit în comuna Stiroviţa, în timpul nopţei, voind sĕ prindă pe un şef al Albanezilor anume Curtis.

Sătenii albanezĭ au prins de veste şi au eşit înaintea Turcilor cu femei şi copiĭ, cu toţiĭ armaţĭ cu puştĭ, ciomege şi topóre.

O straşnică luptă s'a încins între Turcĭ şi Albanezĭ, care a durat până dimineţa.

Au fost 15 morţĭ şi 11 răniţĭ din partea Turcilor, 2 femei şi 4 ciobanĭ morţĭ din partea Albanezilor.

Tablourĭ din viaţa poporului săsesc.

Reuniunea femeilor săsescĭ din loc a arangiat aséră în folosul ei o serată amusantă, representând tablourĭ din viaţa poporului săsesc din diferite epoce.

Acéstă representaţiune, împărţită în trei grupe—prima grupă datéză de pe timpul mai vechiŭ, înainte de reformaţiune, a doua din timpul reformaţiunei, ér a treia din secolul al 17-lea până în timpul de faţă—iţĭ înfăţişéză scene vii din viaţa, datinile, petrecerile, cântările şi limbagiul poporului săsesc de-atuncĭ şi până în timpul de faţă.

O frumósă istorică grupare cu multă silinţă compusă şi arangiată de d-l *Dr. Adolf Schullerus*, căruia i-a reuşit sĕ alégă şi sĕ înfăţişeze momentele cele mai vii din viaţa poporului sĕu, înpletind între ele fórte nemerit, diferite cântece vechĭ originale.

Mulţămită zeloşilor regisorĭ: *D-na Eugenia Günther, d-ra Ida Hiemesch şi d-l Hans Bulhardt*, căruia mai cu sémă are a-se mulţămi gruparea artistică a persónelor; representaţia a reuşit escelent.

Corurile şi rolurile esacte au fost conduse de un nou şi zelos dirigent, d-l *Paul Richter*.

Deséră se va da a doua representaţiune a acestor frumóse tablourĭ.

Literatură.

Prăsirea pomilor, precum şi păstrarea şi prepararea pómelor pentru şcólele poporale de repetiţiă economice, pentru particularĭ şi economii practicĭ de Nicolau Albini, învĕţător dirigent. Carte premiată de reuniunea agricolă din comitatul Făgăraşului. A apărut la „Tipografia“ în Sibiiu şi costă 60 banĭ.

Mulţămită.

Subscrişiĭ şi pe calea acésta aducem adêncile nóstre mulţămite tuturor acelora, carĭ au luat parte la îmormêntarea directoruluĭ de musică şi dirigent al musiceĭ orăşĕnescĭ din Braşov, Anton Brandner, cu deosebire mulţămim d-lui colonel Rieger pentru-că a pus la disposiţiă musica militară, d.lui vice-şpan Dr. Fr. Jekel, pentru vorbele frumóse şi mişcătóre, ce le-a rostit la mormêntul decedatului, mai departe esprimăm sincera mulţămire a nóstră on. Societăţĭ de cântărĭ („Männergesangverein“) pentru cântecul pĕtrunḑĕtor, ce la intonat la mormênt, precum şi celor lalte societăţĭ, amicĭ şi cunoscţĭ şi pentru numĕrósele cununĭ ce au fost puse pe cosciugul rĕposatului.

Intristaţii rĕmaşĭ.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Giurgeu, în Octomvre 1900.

Prin acésta ne simţim îndatoraţĭ a aduce mulţămită publică tuturor marinimoşilor binefăcĕtorĭ, carĭ au suprasolvit, din incidentul petrecerei inteligenţei rom. din Giurgeu, arangiată în comuna Corbu la 15 (28) August a. c. cu scop filantropic: Ales. D. Donescu 2 cor., Nic. Rus 5 cor., Dum. Dregan 2 cor., Gr. Popescu 2 cor., Dr. Oct. Popescu 2 cor., Gavril Grama 1 cor., fam. Sbârcea 1 cor., Teodor Cristea 1 cor., I. Urziceanu 2 cor., Dum. Antal 2 cor., Drd. Nic. Muscă 2 cor., Gr. Urziceanu 4 cor., Török Anton sen. 2 cor., Korpos Adam 2 cor.

Din biletele de întrare au incurs: Dela Claritatea Sa Dr. Iacob Radu din Lugoş 13 cor., Rvds. Nic. Nestor din Haţeg 10 coróne.

Afară de acesta numai pentru scopul bis. au mai donat: d-l I. Urziceanu not. în Bicaz 4 cor. şi Gavr. Filipescu sub-not. în Bilbor 4 coróne.

Intreg venitul acestei petrecerĭ a fost 131 cor., ér spesele 100 cor. 81 banĭ, decĭ venitul curat 30 cor. 19 banĭ, din care pentru edificarea bisericei române din Gyergyó-Szt.-Miklos s'au destinat 20 cor. 12 banĭ, ér pentru şcóla poporală din Corbu 10 cor. 7 banĭ cu care se vor procura rechisite şcol. pentru pruncii şcolarĭ sĕracĭ.

Pe lângă succesul material modest pentru un scop atât de nobil şi salutar: edificarea unei bisericĭ române în un punct din cele mai isolate şi espuse, care nimicită prin foc la anul 1869, a tras după sine ruinarea unei parochii vechiă şi pierderea unei întregĭ generaţiunĭ; asemenea ajutorarea unei şcolĭ cu misiunea cea mai frumósă la graniţa orientală a patriei, cu atât mai instructiv şi însemnat se póte considera resultatul moral al acestei întrunirĭ, în actualele împregiurărĭ critice şi grele din tóte punctele de vedere, mai cu sémă pentru conducĕtorii poporului, consciĭ de chiămarea lor grea în aceste părţĭ.

Din aceste consideraţiunĭ, e de dorit, ca astfel de convenirĭ socialĭ, sĕ fie cât mai dese, pentru ca cei isolaţĭ şi strîmtoraţĭ sĕ se pótă cunósce, apreţia şi consolida moralicesce.

Elie Campean, v.-preşedinte. *Ioan Dobreanu*, v.-preşedinte.

Gregoriu Trif, cassar.

ULTIME SCIRI.

Bucurescĭ, 19 Octomvrie. Astăḑĭ s'a publicat şi ordonanţa devinitivă a judelui de instrucţie Florescu în complotul bulgăresc. In ea se espune într'o formă clară cele două asasinate comise de Bulgarĭ pe pămêntul României şi desvălesce planul, ce se făurea în potriva vieţii Regelui Carol. — Ministerul român de esterne a trimis ierĭ la Sofia decisiunea Camerei de punere sub acusare în complotul bulgar. Ordonanţa judecătorului de instrucţiă încă s'a trimis la Sofia în traducere francesă.

Necrolog.

George C. Bellissimus, director pensionat la şcóla elementară centrală superióră gr. or. română din Braşov, a încetat din viéţă Joi în 5 (18) Octomvrie a. c. la órele 8 séra, în etate de 72 anĭ.

Despre acésta durerósă perdere subscrişii încunosciinţéză pe toţĭ amicii şi cunoscuţii rĕposatului.

Rĕmăşiţele pămêntescĭ ale mult iubitului rĕposat se vor ridica din casa sa proprie, Ciocrac nr. 18, Duminecă în 8 (21) Octomvrie 1900, la 3 óre p. m. şi se vor depune spre eternă odihnă în cimiteriul bisericei Sf. Nicolae din Scheiŭ.

Braşov, 7 (20) Octomvrie 1900.

Vĕd. Alexandrina Miron Moldovenescu născ. Bellissimus, soră. Filotea P. Budiu născ. Moldovenescu, nepótă. Paul Budiu, profesor, nepot. Paul şi Constantin Budiu, strănepoţĭ. Filotea Budiu, strănepótă.

Fie-i ţĕrêna uşóră şi memoria în vecĭ neuitată!

Recompensele şi pedepsele în şcóla poporală.

(Studiu pedagogic de I. DARIU.)

2. Determinarea şi aplicarea pedepselor.

— Urmare. —

12. Oprirea sĕu arestarea după şcólă.

Acéstă pedépsă este cu câte-va grade mai grea decât celelalte şi o merită cu deosebire acei şcolarĭ, carĭ au fost leneşĭ, séu au aruncat cu petri după cânĭ ş. a. séu a minţit orĭ au furat séu carĭ au făcut alte asemenea blăstămăţiĭ. Pedépsa acésta se mai măresce încă cu câte-va grade, décă culpabilul sĕ închide într'o clasă streină, séu în altă odaiă. Aci învĕţătorul îi dă de resolvit o temă óre-care şi décă vede, că e renitent şi nu voesce a o face, atuncĭ sĕ 'i se mai prelungéscă durata pedepsei. Un sfert, o jumĕtate séu cel mult o óră întrégă sunt marginile între carĭ sĕ se misce pedépsa acésta. E consult ca chiar învĕţătorul sĕ rĕmână cu cel arestat, séu un monitor, care la timpul prescris sĕ-i dea drumul şi sĕ supravegheze, décă şi-a resolvit séu nu tema dată. Tot-de-odată despre casul acesta printr'un copil sĕ li-se facă cunoscut şi părinţilor lui înainte de aplicarea pedepsei.

13. Degradarea.

Acésta se póte aplica numai în acele şcóle, unde aşeḑarea copiilor în băncĭ se face după progresul ce-l fac la învĕţămênt şi în purtare şi nu după mărime şi unde fie-care bancă-şĭ are un monitor (censor, şedator, observator). Décă un copil după un timp óre-care slăbesce din silinţă şi purtare, atuncĭ învĕţătorul îl dă mai îndĕrĕt şi avanséză pe altul, care vede că e mai silitor şi mai de trébă. Tot aşa se întêmplă şi cu monitoriĭ.

14. Petrecerea numelui în protocolul cel negru.

Décă vré învĕţătorul sĕ ia şi acésta ca pedépsă, atuncĭ e dator a-şĭ face un protocol anume, care sĕ aibă tablele şi marginele foilor din afară de colóre négră. E dator mai departe sĕ esplice copiilor trista lui destinaţiune şi la alt-ceva sĕ nu-l întrebuinţeze, decât numai spre a petrece în el numele vre-unui copil culpabil spre a-l puté vedé acolo şi părinţiĭ lui séu alţĭ ómenĭ. Pedépsa acésta încă trebue aplicată cu órecare ceremoniă. Copilul culpabil se chiamă afară din bancă şi e silit, ca el însu-şĭ şĕ-şĭ spună numele, ér învĕţătorul îl petrece în protocol scris mare şi legibil; după aceea îl arată şi copilului, ca astfel el sĕ pótă ceti din faţa învĕţătorului ca şi din carte, cât de mult l'a supĕrat prin purtarea lui şi, cât de cu greu o face acésta de a-l petrece în acel protocol. Décă după óre-care timp copilul s'a îndreptat, atuncĭ se chiamă ér' afară cu vorbe blânde şi în presenţa lui i-se şterge numele.

15. Notarea rea.

Acésta urméză de sine, décă vede învĕțătorul, că cutare séu cutare nu și-a făcut lucrările cum se cade, séu nu scie ce 'i s'a propus din cutare și cutare obiect de învĕțămĕnt, i-se dă notă rea de: *„neîndestulitor“* (nesuficient). Décă a avut lucrarea rea, nota aceea 'i se însemnéză și în caiet, ca sĕ vadă și el și părinții lui nota ce a căpĕtat'o. Décă învĕțătorul are introdus în școla sa așa numitul: *„Avis școlar“*, la finea fie-cărei lunî 'i se petrece conduita de pe luna trecută în avis și astfel 'i-se trimite fie-cărui părinte, ca sĕ ia cunoscință despre purtarea și silința fiului sĕu; ér ca sĕ se convingă învĕțătorul, că părintele a vĕdut, acesta e dator a subsemna în avis pentru fie-care lună. Avisul pe urmă se aduce ér' la școlă și se păstréză de cătră învĕțător până la finea lunei următóre, când sĕ urméză apoi cu el aceeașî ordine ca și până aci.

16. Insemnarea necuviințelor unui școlar cu puncte într'un caiet.

Invĕțătorul petrece în rênd alfabetic toțî elevii sĕi din clasă într'un caiet. Când e gata, îl predă monitorului general al clasei însoțindu-l cam cu următórele vorbe în audul tuturor: „Popescule, în caietul acesta am scris pe toțî școlariî din clasa nóstră în rênd alfabetic, ca sĕ-i poțî afla mai ușor. Când nu sunt eu aicî, în clasă, tu ia caietul acesta și creionul în mână. Indată ce vedî, că un copil séu altul strică prin ceva ordinea în clasă, tu sĕ-i pui după numele lui d'asupra liniei, un punct. A făcut a doua necuviință, îi pui al doilea punct și așa mai departe. Décă te ascultă, atuncî îi ștergî punctul pus cu o linià verticală. La sfîrșitul fie-cărei lunî voiŭ cerceta caietul și voiŭ vedé, cum s'au purtat școlariî mei în lipsa mea, séu până când am intrat în clasă. Cei carî nu vor avé nicî un punct, vor căpĕta câte-un *„fórte bine“* din purtarea morală. Cei cu puncte până la 5 vor căpĕta numai *„bine“* și cu atâtea puncte după el, câte a avut. Cei cu puncte până la 10 vor căpĕta numai *„suficient“* și cu punctele avute. De aci încolo vor căpĕta *„nesuficient“* până la 15 puncte cu însemnarea lor. Peste 15 puncte voiŭ vedé eu ce voiŭ face cu ei la sfîrșitul lunei, dér la ceva bine sĕ nu se aștepte nicî unul dintre ei. Cu modul acesta copiiî capĕtă ambițiune ca sĕ nu aibă nicî un punct séu fórte puține. Cei carî au mai multe, de bună sémă, sĕ sunt aceia, carî fac în clasă nerânduelî și în presența învĕțătorului; pe aceștia va sci el cum sĕ-i tracteze după individualitatea lor și după gravitatea faptei comise. De sine înțeles, că mijlocul acesta are valóre numai în clasele mai înalte începênd dela a treia în sus, unde copiiî sciu și apreția valórea lui.

17. Pedépsa corporală.

Deși o mulțime de pedagogî și legiuitorî — se înțelege dintre cei cu puține cunoscințe practice de ale școlei, vor sĕ eschidă cu totul pedépsa corporală din școlă, totuși ómeniî practicî ai școlei în frunte cu celebritățî pedagogice sunt pentru admiterea ei. Cei dintâiŭ cu frase bombastice voiesc sĕ intimideze și sĕ persifleze lumea practică pedagogică, că adî nu mai e demn de seculul luminilor în care trăim și de genul human a mai admite pedepse corporale în școle, că cei-ce le admit și le practiséză sunt nisce tiranî barbarî, demnî de seculul întunerecului și al barbariei. Nu e așa, că sună fórte frumos și stau admirabil de bine aceste frase scrise pe hârtiă.

E fórte ușor sĕ facî legî la masa verde, dér sĕ alege cine le aplică cum se cade. E adevĕrat, că e multă lumină în seculul în care trăim față de cei trecuțî, dér față de lumina seculilor viitorî, e necontestabil și mult întunerec și încă fórte gros. Nuelușa în tóte timpurile și la tóte popórele, în tóte statele a avut și are și ea un rol destul de însemnat la împrăștierea întunerecului, și lumina actuală nu póte fi dispensată de acest „malum necesarium“. Décă omenirea adî ar fi ajuns așa de departe, ca părințiî sĕ ne aducă la școlă tot numai îngerașî, atuncî cine ar fi nebunul acela, care ar mai pomeni de nelușă! Dér durere, că nu e așa! Un scriitor dice, că fie-care băiat se nasce cu douĕ córne (adecă în stare sĕlbatică) și mult trebue sĕ umble până ce 'i se tocesc córnele, până ce și le perde, ca sĕ capete mintea întrégă.

Cu tóte acestea prea adese-orî audim vorbele: „A da copiilor pedépsă corporală nu e demn nicî pentru învĕțător“. Invĕțătorul prin autoritatea sa, prin ținuta sa, prin consecvența și personalitatea sa sĕ-șî câștige atâta influință asupra copiilor sĕi, ca de pedépsa corporală sĕ nu fie nicî-odată de lipsă.[1]) Vorbele acestea, precum vedețî, sună fórte frumos, dér durere, că prea puținî învĕțătorî pe lângă tótă bunăvoința tot nu pot ajunge acest frumos ideal. Mi-ar plăcé tare mult sĕ punem pe un magistru de aceștia în școlă la muncă între vre-o 60—80 școlarî adunațî mai din tóte clasele societății, cei mai mulțî cu o educație fórte greșită de acasă, cei mai mulțî dedațî încă de acasă, a face ceva bine numai de téma nelușii, care li-se aplică fórte des, și am curagiul sĕ mĕ rĕmășesc pe mult, că în scurtă vreme îl vom vedé pe magistrul nostru pufăind și pufnind, că nu mai scie ce sĕ mai facă cu o sémă însemnată de școlarî, ba că nu-l ascultă, ba că i-a spart la unul capul, ba că altul a furat altuia o carte, orî a spart o feréstră și câte tóte. El mai rabdă totușî cât-va, dér în urmă 'i se înfundă, copiiî continuă mereu cu blăstămățiile lor, bietul magistru scos din tóte răbdările îl vom vedé punênd frumușel mâna pe nelușă séu pe trestiă și flișc, flișc într'unul și într'altul. Școlariî blăstĕmațî vĕd că nu e glumă, se astêmpără și nu mai audî curênd plânsorî de felul celor dinainte. Magistrul nostru acum resuflă mai ușor și simte óre-care mângăiere în sufletul sĕu, că i-a succes a-i face copiî de trébă și ascultătorî. El însușî recunósce acum, că de pedépsa corporală nu putem fi cu desĕvêrșire dispensațî în școlă.[2])

Lucrul de căpetenia este, ca pedépsa corporală sĕ o întrebuințăm numai în casurile cele mai estreme, când adecă tóte celelalte pedepse aplicate pedagogice n'au avut nicî un resultat bun.

Sĕ nasce acum întrebarea, care parte a corpului sĕ sufere pedépsă? De bună sémă, că numai acelea, care sunt mai vênjóse, mai elastice și fără óse aprópe, cum sunt palmele și ședutul. Trasul de urechî, de pĕr, pălmuitul, lovitul peste cap, ședutul în genunchî sunt absolut interdise. Ca instrument pedepsitor póte fi o nelușă de mestécăn séu de alun orî de trestiă. Pedépsa corporală trebue așa aplicată, ca sĕ nu lase urme, și sé nu mai fim silițî a-l mai pedepsí astfel pe copilul odată pedepsit.

La aplicarea orî-cărei pedepse corporale trebue sĕ mai amintim și aceea, că învĕțătorul sĕ fie cu multă precauțiune, cu multă pricepere ca nu cum-va prin aplicarea ei mai mult sĕ strice, decât sĕ dirégă. Pedépsa corporală e o medicină tare amară și periculósă, cualitatea și cuantitatea ei trebue sĕ-o prescrie învĕțătorul după natura și posiția elevului morbos moralminte gândindu-sĕ totdéuna la resultatul final.

(Va urma).

[1]) Vedî adausul dela urmă de *Fr. Wiedemann!*

[2]) Odată veni renumita educatóre francesă, d-na *de Genlis*, la ministrul engles, *Fox*, unul dintre cei mai liberalî bărbațî de stat, și-l întrebà despre principiul engles de educațiune. Ministrul tocmai pleca la Windsor spre a presida o ședință de consiliu. Fiind trăsura ministrului gata de plecare el învità pe d-na de Genlis în trăsură și plecară. Oferirea amicală a ministrului dădù ansă la o discusiune fórte interesantă, din care se vĕdù îndată marea deosebire între educațiunea francesă și englesă.

Când erau aprópe de finea călĕtoriei, drumul tocmai trecea printr'un mestecăniș. Aci ministrul scóse mâna din trăsură și arătând spre mestecăniș dise cătră d-na de Genlis: „*Vedî, madame, aicî cresce principiul engles de educațiune!*“

Educația morală a femeii.

Bărbatul și femeia au acelașî suflet, acelașî destin moral; o aceeașî socotélă li-se va cere de întrebuințarea facultăților lor și e pentru bărbat o barbariă și pentru femeiă un oprobriŭ de a degrada séu de a lăsa, ca sĕ se degradeze într'ênsa darurile cu care Dumnedeu a înzestrat-o.

Femeile trebue sĕ-șî cunóscă religia lor, căcî sunt datóre sĕ o urmeze și sĕ o practice ca orî-ce ființă inteligentă.

Prin urmare îndată ce instrucția religiósă este nu numai permisă, ci și comandată femeilor, atuncî ce alt soiu de instrucție ar puté fi prea înaltă pentru ele?

Décă femeia e făcută spre a fi tovarășa bărbatului, atuncî e ceva cu totul nedrept de a i-se interdice cunoscințe, care-i permit de a fi egală cu acela al cărui destin trebue sĕ-l împartă, sĕ pricépă cel puțin munca lui, sĕ simtă luptele și suferințele lui spre a-le puté ușura.

Sĕ lăsăm decî pe femeiă sĕ-șî cultive spiritul și inteligența ei prin tot soiul de cunoscințe frumóse și studii nobile, numai sĕ-șî păstreze în mod inviolabil legea supremă a sexului ei: pudórea.

In educația femeii, morala trebue sĕ ție primul loc, din causa chiar a misiunei, pe care ea e chemată sĕ o împlinéscă în familiă.

Femeia e delegata lui Dumnedeu în căminul casnic și ea trebue sĕ întrețină flacăra dulce și seninà a virtuților pacînice, carî forméză fericirea.

Ea e sprijinul bărbatului și mângăerea lui în grelele încercărî ale vieței.

In fine, ea e destinată a-șî cresce copiiî, a-le da principiile solide, carî vor trebui sĕ-i călăuzéscă și puterea de suflet necesară spre a-șî împlini datoriile, orî cât de grele ar puté fi ele într'o dî.

Spre a desvolta aceste frumóse virtuțî în cei, carî sunt destinațî sĕ-i urmeze în viață, trebue ca mai întâiŭ sĕ le posédă ea însa-șî și numai educația i-le póte da.

Educația morală e școla datoriei, a caracterului și a moravurilor. — „Apostolul“.

P O V E Ț E.

Cum trebue sĕ dormî. Ca sĕ dormim în tihnă trebue sĕ ne ferim de a ne culca pe spate séu pe partea stângă. Culcarea pe spate are drept consecință horcăiturî, visurî neplăcute și apăsătóre. A se culca pe partea stângă nu e de asemenea higienic, din causă că ficații apasă în casul acesta pe stomac și intestine, ceea-ce îngreunéză funcțiunile inimei. Brațele séu mânile sĕ nu le punem nicî odată sub cap, asemenea sĕ nu întrebuințăm nicî perinî înalte sub cap, căcî îngreunéză circulația sângelui.

*

Magiun (lictar) de prune. Din prune bine fierte se scóte sîmburiî, în urmă le fierbem fără zahăr séu vre-un alt adaos până se îngroșéză și devin de culóre închisă de tot; fierberea, la cas de trebuință, se póte întrerupe chiar și de mai multe-orî. La început trebue un foc mai mare, în urmă însĕ mai slab; în timpul fierberei trebue mestecat continuu însĕ cu atențiune, de-órece prunele în timpul fierberei stropesc fórte mult. După-ce am obținut consistența dorită, punem magiunul în borcane smălțuite, îi dăm o suprafață dréptă și după-ce s'a răcit bine turnăm sĕu curat și próspĕt de 5 mm. înălțime d'asupra, ca sĕ nu se strice și sĕ nu prindă cójă, apoi se légă borcanul bine.

Posta, telegraful și telefonul în 1899.

De curênd a apărut statistica oficiósă a postei, telegrafului și telefonului din Ungaria și Transilvania. In acele date, de altcum secî, se cuprind și multe lucrurî interesante, pe carî merită sĕ le cunóscă orî și cine.

Din numita statistică în primul rênd se póte vede, că în anul 1899 numĕrul întreg al personalului dela tóte oficiile de postă, telegraf și telefon, a fost de 20,573, ceea-ce arată o sporire de 792 față de anul 1898. Numĕrul oficiilor postale, telegrafice și telefonice de stat au fost de 4220, poste ambulante 434, de espediția 190, oficii de telegraf la căile ferate 1736, ér oficii de telegraf private 56. Mărcî postale s'a vêndut în 3953 de locurî și cutii pentru epistole au fost 9579.

Numĕrul obiectelor trimise cu posta a fost de 479,278,913 (față cu 437,773,667 din anul 1898) în greutate de 81,606,225 Kilogr. (în anul precedent 73,296,489 Kilograme), carî au valorat 3,155,035.818 cor. (2,942.512.886 în anul precedent). S'au dat 7,677,265 telegrame față cu 7,494,644 din anul precedent. Numĕrul vorbirilor prin telefon au fost de 33,370,615 față cu 26,840,210 din 1898.

Incassările la oficiile de postă, telegraf și telefon au fost de 22,753,440 fl., erogațiunile de 16,356,638 fl. resultă un plus de 6.396,782 fl. față cu 5.179,838 fl. din 1898.

In comparațiă cu teritorul și poporațiunea Ungariei și Transilvaniei un oficiu postal cade tot la 66·6 chilometri pătr. și după 3·611 locuitorî și tot la 101—8 chlm. pătr. și 5518 locuitorî un oficiu telegrafic.

Din tóte espedițiile de postă pe un locuitor se vin 27·44 (în anul 1898 numai 25·07), corespondență epist. se vin pe un locuitor 16·53 (în 1898 numai 14·71), diare 6·59, ér asemnațiunî postale pe fiă-care locuitor se vin 1·12 (față de 1·06 din 1898), espediții cu rambursă se vin pe un locuitor 0·23, pachete 0·96, epistole cu banî 0·10. Telegrame 0·44 și vorbirî prin telefon 1·91. Din suma incassărilor pe fiă-care locuitor se vine 130·3 crucerî, față cu 109·8 crucerî din anul 1898.

In anul 1899 s'au făcut la oficiile postale 904 numirî, pe când în 1898 s'au numit 1024, au fost înaintațî la un salar mai mare 1050, ér în 1898 numĕrul lor a fost de 2117; astfel pentru amploiațî anul 1899 a fost mai nefavorabil decât în 1898.

Lungimea drumurilor de postă este de 100,529 chilometri, din carî 41,471 chilometri drum de fer, 24,929 chilom. cale vicinală. 16143 chilom. cale ferată vicinală și 17,986 chilm. apaducte.

Sunt interesante și datele în comunicațiunea cu străinătatea. Locul prim îl ocupă Austria, de unde au sosit 34,572.198 scrisorî și au fost trimise 31,094.010. Locul al doilea îl ocupă Germania, de unde au sosit prin postă 6,748.266 scrisorî etc. și s'au trimis acolo 5,084,612. In locul al treilea vine *România* cu 1,354.314 primite și 1,384,374 espedate. După acésta urméză Bosnia cu 1,255.098 primite și 1,169.516 expedate. Al cincilea loc îl ocupă Statele-Unite americane cu 820,326 respective 929,396 de espediții. După acésta urméză Italia, Francia, Britania-mare, Elveția, Serbia, Rusia, Belgia, Bulgaria, Tracia, Egipt, Asia, Spania, Norvegia, Șvedia, Grecia etc. In total numĕrul espedițiilor prin postă în strĕinătate este de 48,216,572 și au sosit 45,541,294. Numĕrul total al diarelor trimise prin postă în 1899 a fost de 111,988.580, față cu 108,751,564 din 1898, ceea ce arată o sporire de 3,237.016, pe când în anul 1898 s'a arătat un spor de 16,116.735. Dintre diarele espedate prin postă au fost indigene 92,982.804 esemplare și au fost trimise în strĕinătate 5,007.512 esemplare, ér din strĕinătate au sosit 13,998.264 esempl. In țéră au apărut 1377 diare și reviste în

97,990.924 esemplare, arată un spor de 164 diare în 323,301 esemplare față de anul 1898. Din Austria au sosit 1497 diare în 13,234.924 esemplare.

MULTE ȘI DE TÓTE.

O întêmplare mișcătóre.

Acum câte-va dile gardianul dela „Hotel de L'a meideu“, la Tourtemagne (Elveția) eșise de acasă spre a tăia nesce lemne.

El petrecuse sus la munte iarna, singur, numai cu doi câni bravi, credincioșii lui tovarăși de singurătate, din care unul mare și altul mai mic, dér fórte inteligent.

Pe când stăpânul tăia într'o di lemne la piciórele unui zid, nu departe de acoperișul hotelului, stratul de zăpadă adunat acolo cădû jos și-'l lipi de zid acoperindu-l până la umerĭ.

Zăpada era umedă, grea și înghețată și sĕrmanul om, pus în neputință de a-'șĭ mișca brațele și piciórele, vedea sosind neîmpăcata mórte.

Cânii când vĕdură pe stăpân în acea stare, căutară sĕ dea la o parte cu labele zăpada, dér nu reușiră. Se priviră chelălăind și, de-odată repede ca o săgétă, se repediră la vale, până la o casă, lângă Erus, unde locuia fratele gardianului. Intr'o óră de fugă nebună ei străbătură prin zăpadă un drum, care cere patru óre de mers pentru un bun alergător.

Sosind înaintea casei, începură sĕ latre și sĕ chilălăe. Pórta casei se deschise și fratele gardianului voi sĕ facă sĕ între pe sĕrmanele animale, ce erau pline de sudóre; cânii însĕ nu vrură. El le întinse de mâncare, dér ei nu voiră și urmau sĕ latre și sĕ reia fuga lor spre munte, așteptând sĕ fie urmațĭ.

Fratele gardianului avû idea, că acesta e semn, că fratele sĕu e în pericol séu bolnav. Iute își trase cismele și lua sforĭ și chemă pe pretinii sĕi, plecară mai mulțĭ, sĕ vadă unde o sĕ-'i ducă spăriatele animale.

Când cânii vĕdură, că cincĭ ómenĭ pornesc sus pe munte, începură a alerga prin zăpadă. Au trebit 6 óre de avênt până sĕ ajungă la hotel, unde sosiră numai la 9 óre séra; dér cânii ajunseră înaintea lor.

Sĕrmanul gardian era tot prins în zăpadă și leșinat; credincioșii lui câni steteau la capul murindului și-'i lingeau fața cu limba lor caldă.

Ómenii se puseră îndată pe lucru și scăpară pe nenorocitul, care cum redeschise ochiĭ sărută plângând pe cei doi cânĭ, pe cei doi credincioșĭ prietinĭ, carĭ nu se mai săturau de a se gudura pe lângă dînsul în semn de bucuriă.

*

Desvoltarea lumiĭ în timp de o jumĕtate secol.

După Max Nordau, omenirea e supusă de o jumĕtate secol la o obosélă escesivă. Spre a dovedi acéstă compară timpul de față cu epoca anului 1840.

In 1840, dice, Europa avea 3000 chilometri de căi ferate, în 1890 însĕ avea 218.000. Numĕrul voiajorilor era în Germania, Francia și Anglia în anul 1870 de 2 milióne și jumĕtate, ér în 1890 de 614 milióne.

In 1840 fie-care locuitor din Germania primia 85 scrisorĭ, ér în 1888 acest numĕr se urcase la 200. Posta francesă a distribuit 94 milióne de scrisorĭ în 1840, ér cea engleză 277 milióne, pe când în 1881 cea francesă a distribuit 595 milióne; ér cea englesă 1299 milióne. In Germania se publicau 305 diare în 1840, ér în 1891 se publicau 6851, în Francia 776 în 1840 și 5182 în 1891, în Anglia 551 în 1840 și 2255 în 1891. Cărțĭ s'au tipărit în Germania 1100 în 1840 și 18700 în 1891.

Comerciul de import și export al lumei întregĭ, care în 1840 se ridica la 35 miliarde, s'a urcat în 1889 la 92 miliarde. Vasele întrate în 1840 în porturile Marei Britanii, aveau o capacitate totală de 9 și jumĕtate milióne tone, ér în 1890 de 74 milióne.

Ce însemnéză aceste cifre formidabile, se întrébă Max Nordau? Că omul civilisat depune adĭ o muncă de 5 până la 25 de orĭ mai multă ca altă-dată din care scóte un câștig fórte disproporționat cu ostenelile sale. Acéstă muncă escesivă ne-a slăbit și stomacul, care nu mai póte digera atâta hranăĭ câtă e trebuincióse pentru reservarea organismului nostru prea muncit și, care astfel se epuiséză mai mult în loc sĕ se conserve.

Epuisarea primei generațiunĭ o dovedesce isterismul primitiv, ér pe a celei d'a doua cel ereditar și aparițiunea de bóle nervóse neesistente altă-dată și necunoscute printre care și bĕtrânețea prematură a generațiilor de astădĭ.

*

Ninsorĭ de fluturĭ.

Din Kingston se comunică, că pe Antilele Marĭ, mai cu sémă în Jamaica a avut loc o adevĕrată ninsóre de fluturĭ. Insectele erau albe ca zăpada, fără vre-un desemn remarcabil, și înaintau cu o iuțélă mare, dér intot-deuna egală, în stolurĭ aprópe nesfîrșite spre Vest și Nord-Vest. Prin Kingston au trecut fluturii în stolurĭ imense. Ei treceau pe strade și șosele în direcțiunea dela Est spre Vest și rĕmâneau în apropierea imediată a liniei căilor ferate, care conduce spre golful Montego, pe care pare că voiau sĕ se călăuzéscă în direcția sborului lor.

In unele locurĭ fluturiĭ s'au grămădit formând adevĕrațĭ norĭ, și având cu adevĕrat aparența unei ninsorĭ troenite.

Se susține, că în anul 1888 s'a mai observat fenomenul acesta, însĕ cu deosebirea, că pe atuncĭ fluturii erau de o culóre gălbuie.

*

Un crastavete împetrit.

In Niems (Boemia) s'a făcut de către primăria orășelului o fântână. Cu acéstă ocasiune, au găsit lucrătorii la o adâncime de 7 metri, un crastavete împetrit. Lungimea e de 27 centimetri, grosimea de 18 jum. cm., ér greutatea de 1 klgr. și 18 decagrame. Acésta fiind un cas fórte rar, crastavetele a fost trimes în Viena în marele museu.

Domnii abonențĭ, carĭ încă nu și-au reînoit abonamentul cu 1 Octomvrie st. v., sĕ binevoiéscă a-l reînoi neamânat, ca sĕ nu li-se întrerupă regulata espedare a diarului.

Cu numĕrul de față se sistéză espedarea fóiei celor ce nu și-au re'noit abonamentul.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

Calendarul sĕptĕmânei.
OCTOMVRE. are 31 dile. BRUMAREL.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum	8 Cuv. Pelagia	21 Al. și Urs.
Lunĭ	9 † S. apost. Iacob	22 Cordula
Marțĭ	10 S. Euiampiu	23 Severin
Merc.	11 † S. apos. Filip	24 Arch. Raf.
Joi.	12 S. m. Prob; Tara.	25 Cris. și Dar.
Viner	13 M. Carp. și Papil	26 Demetriu
Sâm.	14 † C. Paraschiva	27 Sabina

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.